

ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ
ФАКУЛЬТЕТ БУДІВНИЦТВА ТА АРХІТЕКТУРИ
КАФЕДРА АРХІТЕКТУРИ

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

до магістерської роботи
рівня вищої освіти «Магістр»

на тему: *Сучасна архітектура туристично-рекреаційних закладів водних
басейнів Західного регіону України*

Виконав:
студент VI курсу, групи Арх - 61
спеціальності
191 «Архітектура та містобудування»

Голенищев Ігор Євгенійович

(прізвище та ініціали)

Керівник *Степанюк Андрій Володимирович*

(прізвище та ініціали)

Консультанти з розділів:

Науково-дослідний _____
(підпис)

Степанюк А.В.
(прізвище та ініціали)

Охорона навколишнього
середовища _____
(підпис)

Панас Н.Є.
(прізвище та ініціали)

Дубляни - 2024 рік

**ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ**

Факультет будівництва та архітектури
Кафедра архітектури
Рівень вищої освіти «Магістр»
Спеціальність 191 «Архітектура та містобудування»

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри _____
“22” квітня 2024 року

ЗАВДАННЯ
на магістерську роботу

студенту

Голенищеву Ігору Євгенійовичу
(прізвище, ім'я, по-батькові)

1. Тема роботи *Сучасна архітектура туристично-рекреаційних закладів водних басейнів Західного регіону України.*

керівник роботи *Степанюк Андрій Володимирович, к.арх., доцент*
(прізвище, ім'я, по-батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом університету від “19” квітня 2024 року № 256 / к-с

2. Строк подання студентом роботи: *17 грудня 2024 року*

3. Вихідні дані до роботи:

містобудівні схеми областей Західного регіону України, об'єднаної територіальної громади, ілюстративні матеріали наукової літератури та інтернет-ресурсів, авторські фото архітектурних об'єктів, замальовки, обмірні креслення

4. Зміст пояснювальної записки:

Реферат

Зміст

Вступ (актуальність, мета, завдання, об'єкт, предмет, методика дослідження).

1. Стан проблеми, огляд літератури;

2. Комплексне дослідження принципів архітектури туристично-рекреаційних закладів водних басейнів Західного регіону України.

2.1. Зарубіжний досвід формування архітектури туристично-рекреаційних закладів водних басейнів.

2.2. Вітчизняний досвід формування архітектури туристично-рекреаційних закладів водних басейнів.

3. Проектні пропозиції;

4. Охорона навколишнього середовища.
Висновки та пропозиції

5. Перелік графічного матеріалу:

архітектурно-ілюстративні матеріали з дослідження задекларованої проблеми вітчизняного та зарубіжного досвіду, проектні пропозиції архітектури туристично-рекреаційних закладів водних басейнів Західного регіону України та архітектурно-планувальні креслення запроєктованого об'єкту

6. Консультанти розділів проекту

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
1	<i>Степанюк А.В., доцент</i>		
2	<i>Степанюк А.В., доцент</i>		
3	<i>Степанюк А.В., доцент</i>		
4	<i>Панас Н.Є., доцент</i>		

7. Дата видачі завдання *24 квітня 2024 року*

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів дипломного проекту	Строк виконання етапів проекту	Виконання
1	<i>Збір та опрацювання матеріалів для виконання магістерської роботи</i>	2.06.24	
2	<i>Підготовка та написання розділу з комплексного дослідження задекларованої проблеми</i>	18.10.24	
3	<i>Виконання ілюстративних та архітектурно-планувальних креслень</i>	28.10.24	
4	<i>Виконання проектних пропозицій</i>	18.11.24	
5	<i>Виконання розділу з охорони навколишнього середовища</i>	25.11.24	
6	<i>Оформлення ілюстративного матеріалу та пояснювальної записки</i>	9.12.24	

Студент _____
(підпис)

Голенищев І.Є.
(прізвище та ініціали)

Керівник роботи _____
(підпис)

Степанюк А.В.
(прізвище та ініціали)

РЕФЕРАТ

Магістерська робота на присвоєння освітньо-кваліфікаційного рівня «магістр» – 74 сторінок текстової частини, ілюстративний матеріал на планшеті розмірами 1600 x 5000 мм, 60 джерел використаної літератури, 55 рисунків.

«Сучасна архітектура туристично-рекреаційних закладів водних басейнів Західного регіону України» Голенищев Ігор Євгенович– Магістерська робота. Кафедра архітектури. – Дубляни, ЛНУП, 2024 р.

У магістерській роботі проведено дослідження особливостей сучасної архітектури туристично-рекреаційних об'єктів водних басейнів Західного регіону України. На основі аналізу вітчизняних та зарубіжних джерел визначено перспективні території для забудови, обрано оптимальні місця розташування об'єктів, які забезпечують естетичне та комфортне візуальне сприйняття природного ландшафту. Розроблено об'ємно-планувальні рішення для туристичних баз з урахуванням архітектурних традицій регіону та екологічних вимог.

У роботі запропоновано проєкт туристичного об'єкту на березі озера Світязь, де форма ділянки відповідає природній береговій лінії. Поданий проєкт гармонійно поєднує архітектурні об'єкти із природним середовищем, забезпечуючи як естетичну, так і екологічну привабливість.

Реалізація запропонованих природоохоронних заходів сприятиме збереженню екосистеми водних басейнів Західного регіону, захисту рослинності, повітря, а також поверхневих і ґрунтових вод від негативного впливу людської діяльності.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	6
РОЗДІЛ I СТАН ПРОБЛЕМИ, ОГЛЯД ЛІТЕРАТУРИ.....	8
1.1. Аналіз стану досліджень у сфері архітектури туристичних об'єктів водних басейнів.....	8
1.2. Особливості містобудівних умов водних басейнів.....	12
1.3. Нормативно-правове забезпечення щодо проєктування об'єктів у національних природних парках у водоохоронних зонах.....	18
РОЗДІЛ II КОМПЛЕКСНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ АРХІТЕКТУРНО-ПРОЄКТНОГО ТА ПЛАНУВАЛЬНОГО ОБ'ЄКТА.....	22
2.1. Стан використання прибережних територій водних басейнів.....	22
2.2. Стан формування туристичних об'єктів водних басейнів в Україні.....	28
2.3. Зарубіжний досвід формування туристичних об'єктів водних басейнів.....	37
2.4. Врахування особливостей волинської архітектури для розроблення проєктних рішень.....	47
РОЗДІЛ III ПРОЄКТНІ ПРОПОЗИЦІЇ.....	50
3.1. Варіанти місця розташування туристичного об'єкта.....	50
3.2. Об'ємно-планувальне вирішення туристичного об'єкта.....	51
3.3. Архітектурно-конструктивне вирішення основного корпусу туристичного об'єкта.....	59
РОЗДІЛ IV ОХОРОНА НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА.....	63
4.1. Особливості природоохоронних заходів для об'єктів туристичної сфери у прибережних зонах.....	63
4.2. Пропозиції з охорони навколишнього середовища під час спорудження та експлуатації туристичного об'єкта.....	64
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ.....	68
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	70

ВСТУП

Туризм насамперед асоціюється з поняттям гостинності, оскільки туристи, які відвідують об'єкти, мають відчувати комфорт, затишок і увагу. Розташування туристичного об'єкта та навколишні пейзажі суттєво впливають на формування позитивних вражень у відвідувачів. У наукових дослідженнях останніх років набули популярності терміни «економіка вражень» і «економіка унікальності» [24], які акцентують увагу на створенні нових емоцій і неповторних розваг для туристів.

Кожен регіон володіє своїми унікальними культурними надбаннями, що лежать в основі цих концепцій. Тому кожен регіон приваблює туристів своєю самобутністю та ексклюзивними рисами. Відвідувачі отримують унікальні враження, споглядаючи культурні та природні цінності певної території. Важливе значення у створенні позитивних вражень має місце перебування туристів, зокрема естетика, зручність у плануванні об'єктів туристичної сфери та їхня гармонія з природним середовищем – наявність водойм, гір, лісів.

Актуальність розвитку архітектури туристичних об'єктів водних басейнів зумовлена потенціалом використання природних ресурсів Волині як регіону, багатого на водойми та лісові масиви. Особливої популярності набув природний комплекс Шацьких озер, що включає 23 водойми, серед яких озеро Світязь – найглибше в Україні, що разом із навколишніми природними об'єктами стало відомою туристичною дестинацією національного рівня.

Метою дослідження є виявлення характерних рис архітектури туристичних об'єктів, розташованих поблизу водних басейнів на прикладі озера Світязь у Волинській області, а також розробка проєктних рішень для об'єктів, які розташовані неподалік озера Світязь.

Для досягнення поставленої мети у роботі виконано такі завдання: здійснено аналіз наукових праць, присвячених архітектурі туристичних об'єктів поблизу водних басейнів; детально досліджено архітектурно-планувальні характеристики конкретного об'єкта; розроблено два варіанти проєктних

пропозицій для туристичних об'єктів у районі озера Світязь; запропоновано набір заходів для збереження природного середовища.

Об'єктом дослідження є специфіка проектування туристичних об'єктів поблизу водних басейнів, зокрема на прикладі озера Світязь у Волинській області.

Предмет дослідження – об'ємно-планувальні рішення для проєктів туристичних об'єктів у зоні водних басейнів на прикладі озера Світязь.

Методологія дослідження базується на аналізі результатів наукових праць, що стосуються проектування туристичних об'єктів водних басейнів; врахуванні вимог законодавства, зокрема Водного кодексу України, що регулює містобудівну діяльність поблизу водойм; а також вивченні зарубіжного досвіду проектування подібних об'єктів.

РОЗДІЛ I

СТАН ПРОБЛЕМИ, ОГЛЯД ЛІТЕРАТУРИ

1.1. Аналіз стану досліджень у сфері архітектури туристичних об'єктів водних басейнів

Волинська область – адміністративний регіон, розташований на північному заході України, із площею 20,1 тис. км², що становить близько 3% від загальної території країни (рис. 1.1). Регіон належить до історико-етнографічної області Полісся, відомої своїми лісовими масивами, болотистими місцевостями та важкодоступними землями.

Географічно Волинська область має вигідне прикордонне розташування: на заході вона межує з Польщею, що відкриває можливості для транскордонної співпраці, а на півночі – з Білоруссю, з якою зберігаються історико-культурні зв'язки. На сході область межує з Рівненською, а на півдні – з Львівською областями, що сприяє міжрегіональній кооперації.

Особливий природний ландшафт Волині, зокрема лісові масиви, численні озера та річки, створює значний потенціал для розвитку екотуризму та збереження природних ресурсів. Водночас історико-культурна спадщина, включаючи пам'ятки архітектури та етнографії, підкреслює унікальність регіону в контексті українського Полісся [34].

У працях істориків та військових фахівців 13-19 століть назва «Полісся» здебільшого використовується для позначення басейну річки Прип'ять, яка є притокою Дніпра. Сучасне розуміння терміна «Полісся» стало значно ширшим і включає кілька важливих значень, кожне з яких характеризує певний аспект цього унікального регіону:

1) ****Ландшафтний тип****: Полісся характеризується як унікальний тип ландшафту, що виник під впливом давніх річкових і водно-льодовикових відкладів, пов'язаних із материковим зледенінням Євразії та Північної Америки. Цей ландшафт представлений переважно болотами, лісами та луками, що створюють характерну для регіону екосистему.

Рис. 1. Карта Волинської області [9].

2) ****Фізико-географічний регіон****: Поліська низовина, яка є частиною Східноєвропейської рівнини, виступає окремою фізико-географічною одиницею, котра охоплює значну частину території України, Білорусі та частково Польщі й Росії.

3) ****Зона мішаних лісів України****: Українське Полісся – це частина ширшої зони мішаних лісів, яка охоплює українські території Полісся. Тут зростають типові для регіону ліси, що складаються з поєднання хвойних і листяних порід, які є домом для численних видів флори та фауни.

4) ****Етнографічний регіон України****: Українське Полісся як етнографічний макрорегіон об'єднує кілька історичних земель. Сюди входять три правобережні (відносно Дніпра) поліські землі – Волинське, Рівненське, Житомирське Полісся – та дві лівобережні – Київське та Чернігівське Полісся. У кожному з цих регіонів збереглися характерні етнографічні особливості, зокрема унікальні обряди, традиції та ремесла.

5) ****Лінгвістичний регіон****: Полісся також є зоною поширення північно-українських (поліських) говірок. Ці діалекти становлять одну з найбільш

архаїчних форм української мови, що зберегла елементи давньої мовної спадщини.

б) ****Етнографічні регіони Білорусі****: У межах Білорусі Полісся розділене на два етнографічні регіони – Західне і Східне Полісся. Вони відрізняються культурними та мовними особливостями, що формувалися під впливом історичних і географічних факторів.

Полісся як природно-географічний і культурний регіон охоплює частини чотирьох держав – України, Білорусі, Польщі та Росії, кожна з яких зберігає частину унікального природного та етнографічного середовища цього краю (див. рис. 2).

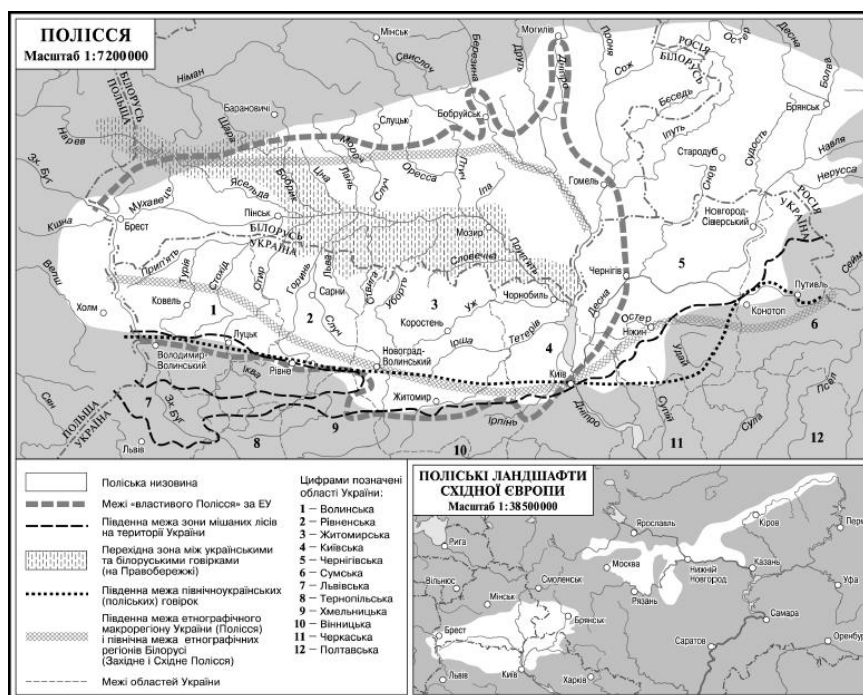

Рис. 2. Етнографічне районування Полісся [32].

Відповідно до сучасного адміністративного устрою, Полісся поділяється на українське, білоруське та брянсько-жиздринське (російське). Українське Полісся охоплює території Волинської, Рівненської, Житомирської, Київської, Чернігівської та Сумської областей [26].

Серед українських поліських регіонів особливу туристичну привабливість має Волинське Полісся. Цей регіон, що є одним із ключових етнографічних осередків України, розташований у північно-західній частині країни та охоплює північні території Волинської і Рівненської областей (рис. 3). Крім того, Волинське Полісся визначається як фізико-географічна область, що складається з трьох основних районів: Турійського, Ковельського та Верхньоприп'ятського [11, с. 20].

Волинське Полісся вирізняється своїми мальовничими ландшафтами та багатим природним потенціалом. Воно славиться наявністю численних озер, річок та болотистих угідь, що створюють особливий мікроклімат та забезпечують унікальні можливості для екологічного туризму. Культурна спадщина регіону також є важливою складовою його привабливості, адже на цій території збереглися численні традиції, ремесла та обряди, що формують самобутню культуру українського Полісся.

Цей регіон активно розвивається як туристична дестинація національного значення, особливо завдяки природоохоронним зонам, таким як Шацький національний природний парк, до складу якого входить відомий комплекс Шацьких озер.

Рис.3. Етнографічні регіони України [18].

Волинське Полісся – це край, який вирізняється своєю унікальною природою, але залишається одним із найменш освоєних та відвідуваних туристичних регіонів України. Тут майже немає монументальних пам'яток архітектури чи великих курортних центрів, що робить регіон маловідомим для масового туриста. Проте Волинське Полісся має безліч природних багатств, здатних привабити тих, хто цінує спокій та незайману природу: сотні озер, розлогі ліси та болота, а також віддалені села, де збереглися давні традиції і спосіб життя. Саме рекреаційний відпочинок, зокрема еко-туризм, є найпопулярнішим напрямком у цьому регіоні, приваблюючи відвідувачів своїми природними ландшафтами та можливістю усамітнення [27].

Дослідження розвитку сільських поселень Волині, проведене Степанюком А. В., акцентує увагу на тому, що сучасний стан сільських населених пунктів є відображенням тривалого історичного процесу. Цей розвиток формувалася століттями, закладаючи основи містобудівних утворень і природної гармонії між забудовою та ландшафтом, яка й сьогодні відчутна в архітектурному обличчі регіону [32]. Зокрема, село Світязь – один із важливих туристичних осередків Волині – має свої унікальні архітектурно-планувальні особливості, обумовлені історичною забудовою та культурним контекстом місцевості.

При плануванні нових туристичних об'єктів на території Волинського Полісся необхідно враховувати особливості існуючої забудови, зокрема у с. Світязь, а також перспективи використання цієї території з урахуванням природоохоронних та культурних аспектів. Такий підхід сприятиме збереженню автентичності краю, забезпечуючи при цьому сталий розвиток туристичної галузі та підтримку місцевих громад.

1.2. Особливості містобудівних умов водних басейнів

Особливості містобудівних умов водних басейнів полягають у необхідності врахування комплексного впливу природних та антропогенних

факторів. Водні об'єкти, як складова міського середовища, потребують дбайливого планування для збереження їх екологічного та рекреаційного потенціалу.

При розробці містобудівної документації необхідно оцінювати гідрологічні, екологічні, санітарно-гігієнічні та естетичні аспекти водних басейнів, які впливають на структуру, функціональне зонування та параметри забудови. Також слід враховувати ризики підтоплення, ерозії берегів, а також ефекти, пов'язані з потенційним забрудненням водних ресурсів.

Особливої уваги потребує баланс між розвитком рекреаційної інфраструктури та збереженням природного стану водойм. Згідно з сучасними вимогами, у містобудуванні біля водних об'єктів слід орієнтуватися на принципи сталого розвитку, що передбачають збереження біорізноманіття, управління водними ресурсами та мінімізацію негативного впливу забудови на водні екосистеми.

На Волинському Поліссі зустрічаються численні, малодосліджені куточки природи. Для збереження цього унікального спадку були створені національні парки, заповідники та заказники. Серед найпопулярніших туристичних локацій регіону – Шацький національний природний парк та його знамениті озера, які щоліта приваблюють тисячі відпочивальників. Чиста вода поліських озер є справжнім магнітом для туристів з усієї країни.

З кожним роком регіон набуває популярності серед любителів активного відпочинку та водних видів спорту, таких як каякінг і рафтинг, завдяки великій кількості річок та водойм. Однак головний туристичний потенціал Волинського Полісся – це розвиток екотуризму. Тут збережені обширні природні території з багатою екосистемою, де можна зустріти численні види рідкісної флори і фауни. Популярними стали фототури, під час яких мандрівники можуть спостерігати за природою та її мешканцями, особливо у Шацькому національному природному парку.

Окрім Шацького НПП, екотуризм активно розвивається в Міжріччинському регіональному ландшафтному парку, національних природних парках

поділяється на кілька функціональних зон: заповідну зону, зону регульованої рекреації, зону стаціонарної рекреації та господарську зону.

Заповідна зона призначена для охорони та відновлення рідкісних природних комплексів. В межах цієї зони заборонено будь-яку діяльність, яка не відповідає природоохоронним цілям або може завдати шкоди екосистемам.

Зона регульованої рекреації передбачена для короткострокового відпочинку та оздоровлення. В цій зоні дозволено здійснювати ландшафтні і санітарні рубки для догляду за лісом, збирання дикорослих ягід, грибів, а також здійснення наукового вилову риби та любительської риболовлі. Відвідувачам надаються можливості для організації туристичних екскурсій, встановлення еко-стежок та проведення природоохоронних заходів. У цій зоні, проте, забороняється вирубка дерев на головне користування, будівництво промислових об'єктів, організація промислового рибальства та полювання, а також встановлення наметових таборів без відповідного дозволу.

Зона стаціонарної рекреації призначена для розміщення туристичних баз, кемпінгів, готелів та об'єктів обслуговування відвідувачів. Тут передбачено різноманітні туристичні маршрути – лінійні, кільцеві, радіальні, які облаштовані природоохоронними коридорами завширшки до 25 м. У зоні також передбачені місця для ночівлі, відпочинку та огляду місцевості, а також визначені ділянки для спортивної риболовлі та збору дикорослої продукції під контролем адміністрації парку.

Такий поділ території Шацького НПП забезпечує ефективне поєднання охорони природного середовища з організацією рекреаційної діяльності.

Господарська зона Шацького національного природного парку охоплює населені пункти та об'єкти комунального значення, розташовані на його території. До складу парку також входять землі інших землевласників і землекористувачів, які використовуються без вилучення та на яких ведеться господарська діяльність відповідно до загальних екологічних норм. Прикладами такої діяльності є вирощування сільськогосподарської продукції, будівництво інфраструктури сіл і селищ, прокладання доріг загального користування, лісове

господарство, розвиток харчової та переробної промисловості, а також видобуток торфу й піску.

Частина земель парку межує з територією Білорусі на північному заході, Польщі — на заході, Старовижівським районом Волинської області — на сході, і Любомльським районом Волинської області — на півдні. Межі земель Шацького НПП здебільшого проходять по внутрішньорайонних лініях розмежування господарств (рис. 1.5). Територія парку складається з п'яти окремих земельних контурів, найбільший із яких охоплює центральну частину Шацького району. Інші чотири контури розташовані у північно-західній частині парку.

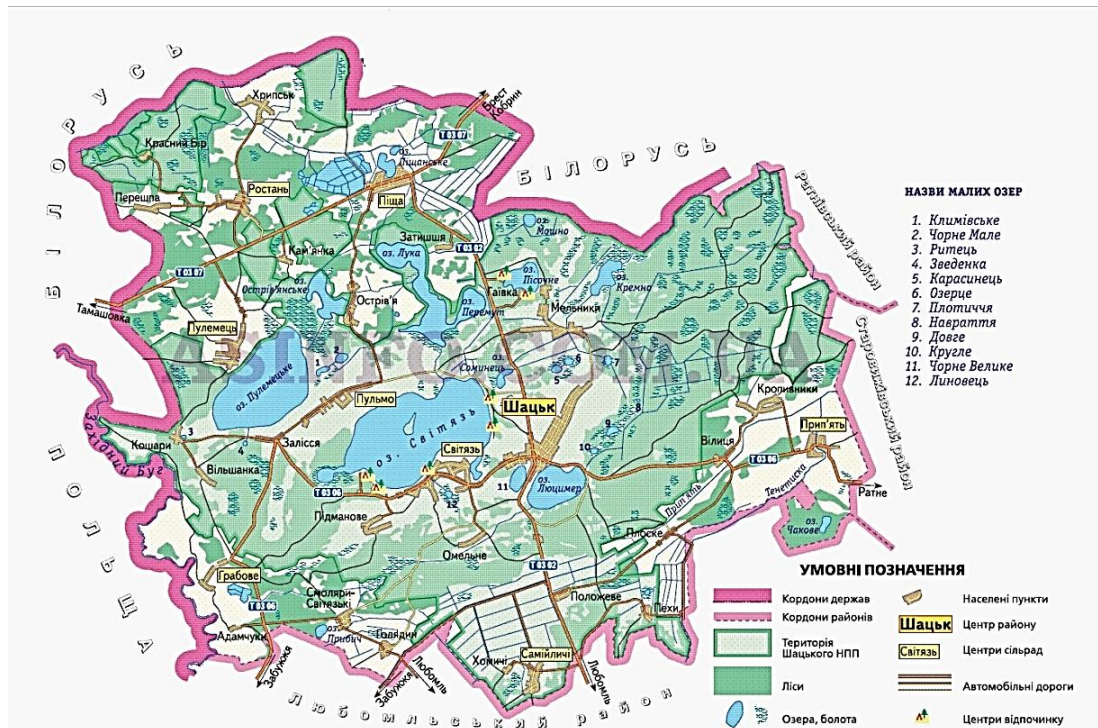

Рис. 5. Межі Шацького НПП [50].

Рекреаційні зони, що сприяють розвитку екотуризму, є одними з найпривабливіших у національних парках. Група озер – Світязь, Люцимер, Чорне Велике, Кримне, Острів'янське, Пулемецьке, Луки, Перемут разом із прилеглими лісовими масивами – відноситься до зони регульованої рекреації, де здійснюється короткочасний відпочинок та оздоровлення. Озеро Пісочне

знаходиться в зоні стаціонарної рекреації, призначеної для створення готелів, кемпінгів, мотелів та інших закладів для відвідувачів. Водні ресурси, особливо озера, що сприяють відпочинку та оздоровленню, є ключовою складовою використання рекреаційних об'єктів парку.

Шацький озерно-карстовий ландшафт, який налічує 24 озера загальною площею 6,5 тис. га, має унікальні геологогеоморфологічні особливості, не маючи аналогів в Україні. У межах Шацького НПП виділено кілька груп озер, що дозволяє диференційовано підходити до їх рекреаційного використання та охорони.

Перша група включає озера Світязь, Пісочне та Перемут, які є великими, глибокими і стратифікованими, з водною поверхнею від 1,5 до 25 км² та глибиною понад 4 м. До другої групи належать озера Луки та Острів'янське, що мають велику площу поверхні (3–7 км²), проте вони неглибокі (до 3 м) та не стратифіковані. Третя група складається з малих, заростаючих озер (Кругле, Довге та Плотичне), з площею до 0,5 км² та глибиною до 2 м; їх береги заболочені, що обмежує антропогенний вплив. Четверта група включає озера Велике Чорне, Климівське та Линовець, які мають площу до 1 км² і глибину до 4 м, але зазнають сильного забруднення через стоки з урбанізованих територій і сільськогосподарських полів.

Найбільш рекреаційно освоєні озера – Світязь і Пісочне, відзначені кришталево чистою, прозорою водою і піщаним дном. Узбережжя цих водойм облаштоване пляжами та лісовими насадженнями з високим рівнем фітонцидів, що створює сприятливе середовище для відпочинку.

1.3. Нормативно-правове забезпечення щодо проєктування об'єктів у національних природних парках у водоохоронних зонах

Чинне законодавство містить низку спеціальних термінів, які регламентують проєктування споруд поблизу водних об'єктів. Наведемо основні визначення згідно з положеннями Водного кодексу України:

- **Водний об'єкт** – це природний чи створений людиною компонент навколишнього середовища, у якому відбувається накопичення води (зокрема, моря, лимани, річки, струмки, озера, водосховища, ставки, канали, а також водоносні горизонти).
- **Озеро** – природне заглиблення на суші, заповнене прісною або солоною водою.
- **Водоохоронна зона** – ділянка, на якій обмежується господарська діяльність для захисту та збереження водних ресурсів.
- **Прибережна захисна смуга** – смуга певної ширини вздовж водних об'єктів (річок, морів, водойм), яка є частиною водоохоронної зони. Тут діють жорсткіші обмеження на господарську діяльність для охорони води.
- **Зона санітарної охорони** – спеціально визначена територія або акваторія, де запроваджуються санітарно-епідеміологічні заходи для забезпечення якості води у джерелах централізованого водопостачання.

Ці положення слугують основою для правового регулювання природоохоронної діяльності та управління земельними і водними ресурсами.

Водний кодекс України встановлює детальні правила використання земель водного фонду та регламентує порядок їх надання у користування. Зокрема, стаття 85 визначає, що землі водного фонду можуть надаватися у постійне користування спеціалізованим водогосподарським організаціям або іншим підприємствам і установам, які мають відповідні служби для забезпечення догляду за водними об'єктами, прибережними захисними смугами, смугами відведення та береговими смугами водних шляхів.

Згідно з нормами земельного законодавства, надання та припинення права користування землями водного фонду здійснюється у визначеному порядку. До земель водного фонду належать:

- Території, зайняті водними об'єктами (морями, річками, озерами, водосховищами, болотами) та островами, які не зайняті лісами.
- Прибережні захисні смуги вздовж морів, річок і навколо водойм, окрім ділянок, зайнятих лісами.
- Землі, відведені під гідротехнічні та інші водогосподарські споруди й канали, а також смуги для їх експлуатації.
- Берегові смуги водних шляхів.

Крім того, стаття 3 Водного кодексу деталізує склад водного фонду України, який охоплює поверхневі води (природні водойми, водотоки, штучні водойми, канали), підземні води та джерела, а також внутрішні морські води і територіальне море.

Таким чином, нормативно-правове регулювання у цій сфері спрямоване на збереження водних ресурсів, їх раціональне використання та ефективний контроль за дотриманням природоохоронних вимог.

У межах водоохоронних зон передбачено виділення земельних ділянок для створення прибережних захисних смуг, які забезпечують охорону поверхневих водних об'єктів від забруднення, засмічення та сприяють збереженню їх водності. Ці смуги формуються уздовж берегів річок, морів, озер і водосховищ відповідно до норм, визначених статтею 88 Водного кодексу України.

Прибережні захисні смуги встановлюються по лінії урізу води (у меженний період) з урахуванням наступних параметрів ширини:

- **25 метрів** – для малих річок, струмків, потічків та ставків площею до 3 гектарів;
- **50 метрів** – для середніх річок, водосховищ на них та ставків площею понад 3 гектари;
- **100 метрів** – для великих річок, водосховищ на них та озер.

Якщо крутизна схилів перевищує 3 градуси, ширина прибережної смуги подвоюється. Їх створення здійснюється на основі окремих проєктів землеустрою.

Режим використання об'єктів і територій природно-заповідного фонду, розташованих у межах прибережних смуг уздовж морів, заток і лиманів, регламентується Законом України «Про природно-заповідний фонд України».

Стаття 89 Водного кодексу України встановлює обмеження на господарську діяльність у прибережних захисних смугах, які включають:

- заборону розорювання земель, окрім підготовки для залуження або залісення, а також заняття садівництвом і городництвом;
- заборону зберігання та використання пестицидів і добрив;
- обмеження щодо організації літніх таборів для худоби;
- заборону будівництва будь-яких споруд, окрім гідротехнічних, навігаційних, гідрометричних та лінійних об'єктів;
- заборону облаштування баз відпочинку, дач, гаражів і автостоянок;
- заборону миття та технічного обслуговування транспортних засобів і техніки;
- заборону розміщення сміттєзвалищ, гноєсховищ, місць зберігання відходів, кладовищ, скотомогильників та інших об'єктів, що можуть забруднювати довкілля.

Експлуатація існуючих об'єктів у прибережних захисних смугах дозволяється лише за умови дотримання встановлених режимів. Споруди, які не відповідають цим вимогам або втратили придатність до використання, підлягають винесенню за межі прибережних зон.

В Україні діє міждержавний стандарт «Туристично-екскурсійне обслуговування», який регулює порядок надання туристичних послуг з урахуванням потенційних ризиків для здоров'я та майна туристів. Відповідно до Закону України «Про туризм», суб'єкти туристичної діяльності зобов'язані забезпечувати безпечні умови для туристів, що включає:

- облаштування маршрутів для туризму та екскурсій;

- забезпечення туристів справним спорядженням та інвентарем;
- навчання користування засобами профілактики та захисту;
- проведення інструктажу з домедичної допомоги та інформування про потенційні джерела небезпеки;
- перевірку підготовленості туристів до походів;
- оперативну допомогу у разі травмувань, включаючи організацію евакуації;
- розробку та дотримання спеціальних вимог безпеки для різних видів туризму [3].

Пункт 14.4.1 ДБН Б.2.2-12:2018 «Планування і забудова територій» зобов'язує враховувати аспекти просторового планування при визначенні прибережних захисних смуг у межах населених пунктів під час розробки проєктів землеустрою.

Згідно з п. 14.4.2, перед скидом у відкриті водойми поверхневі дощові води мають бути очищені на централізованих або локальних очисних спорудах, оскільки скид поверхневого стоку в непроточні водойми заборонено.

Пункт 14.4.3 передбачає біотехнічне оздоровлення заболочених територій у межах населених пунктів, яке включає видалення болотної рослинності.

Згідно з п. 14.4.4, для ділянок питних водозаборів та локальних свердловин необхідно встановлювати зони санітарної охорони для запобігання їх забрудненню [7].

Територія Шацького національного природного парку розташована в північно-західній частині Волино-Подільського артезіанського басейну з точки зору гідрогеології. Розвантаження напірних вод у цій зоні відбувається через озера, болотні масиви та заплави річок як на території самого парку, так і в прилеглих водоймах Ратнівського району та на території Білорусі. Особливістю гідрології регіону є постійне підживлення ґрунтових вод і озер Шацької групи водами напірного горизонту крейдяного періоду [35].

Шацьке поозер'я відзначається сповільненим водообміном. Озера цього регіону належать до водойм із малим або середнім питомим водообміном (рис. 2.2). Максимальний рівень води спостерігається наприкінці квітня – на початку травня, що збігається з таненням снігового покриву. Мінімальний рівень реєструється наприкінці серпня – на початку вересня. Багаторічні спостереження показують, що середньорічна амплітуда коливань рівня води становить близько 0,5 м.

	Назва озера	Довжина берегової лінії, км	Довжина озера, км	Ширина озера, км	Глибина, м.		Площа, км ²
					Середня	Максимальна	
1	Світязь	30	9,5	5,3	7,1	68,4	28,7
2	Пулемецьке	15,9	6,0	3,6	4,1	19,2	16,4
3	Луки	21,4	5,9	3,1	2,1	3,2	6,8
4	Перемут	5,0	1,8	1,3	2,2	6,8	1,5
5	Люцимер	6,5	3,1	1,9	4,4	11,0	4,5
6	Острів'янське	9,3	2,6	1,7	2,3	3,8	2,5
7	Пісочне	5,6	1,9	1,6	6,9	16,2	1,9
8	Кримне	6,3	2,2	1,0	2,9	6,5	1,5
9	Чорне Велике	3,7	1,4	0,8	3,0	5,0	0,8
10	Соминець	3,0	1,2	0,6	1,7	2,8	0,4
11	Мошне	2,2	0,3	0,3	2,0	3,0	0,3
12	Чорне Male	2,1	0,9	0,6	1,2	2,5	0,5
13	Климовське	2,0	0,7	0,4	1,5	3,0	0,3
14	Озерце	2,0	0,9	0,9	1,6	3,0	0,2
15	Кара синець	1,5	0,6	0,5	1,1	1,8	0,2
16	Довге	2,7	1,2	0,4	1,4	3,0	0,4
17	Плотице	1,9	0,6	0,3	0,5	2,0	0,3
18	Линовець	1,4	0,5	0,2	1,6	3,7	0,1
19	Кругле	1,5	0,5	0,1	1,0	2,0	0,1
20	Герасимове	0,7	0,2	0,2	-	-	0,03
21	Пиявочне	0,2	0,1	0,1	-	-	0,01
22	Накранне	0,5	0,2	0,3	-	-	0,02

Рис. 7. Класифікація параметрів Шацьких озер [27].

Озеро Світязь вважається найглибшим озером України (рис. 7), з береговою лінією довжиною понад 30 км. Його піщані та крейдяні береги мають нечіткий контур, а вода біля них часто вкрита ряскою і лататтям [30].

Рис. 8. Пулемецьке озеро [36].

На північний захід від озера Світязь, між селами Пульмо та Пулемець, розташоване Пулемецьке озеро (рис. 8). Воно з'єднане каналами з озерами Острів'янським і Луки. Піщані береги з півдня та північного заходу піднімаються на 5–6 метрів над рівнем води. Північні та північно-східні береги оточують торфові болота, які поступово переходять у мокрі, а потім сухі луки. Озеро живиться підземними водами, атмосферними опадами та поверхневим стоком. Завдяки сприятливому кисневому режиму, вода характеризується багатством підводної та надводної рослинності, а також наявністю 21 виду риб. Пулемецьке озеро також є місцем проживання багатьох видів водоплавних птахів [29].

Рис. 9. Озеро Люцимир [20].

Озеро Люцимир пов'язане з озерами Чорне, Велике та Кругле, і його живлення забезпечується атмосферними опадами та ґрунтовими водами (рис. 9). Дно озера покрите піском, глинистим мулом і сапропелем. Береги здебільшого піщано-мулисті, зі східного боку заболочені та торф'янисті [17].

Рис. 10. Озеро Пісочне [25].

Найпрозорішим серед водойм Шацької групи вважається озеро Пісочне, розташоване на північний схід від села Мельники у Шацькому районі Волинської області (рис. 10). Воно отримує воду як з підземних, так і з поверхневих джерел, а його дно виключно піщане.

Рис. 11. Озеро Пісочне [30].

Із червня 1975 року Інститут гідробіології НАН України проводить регулярні дослідження гідрохімічного стану озер Шацької групи. До 2012 року було досліджено води всіх водойм Шацького поозер'я. Виявлено, що стан озер залежить від їхньої глибини та надходження біогенних елементів, які визначають морфометричні показники акваторій. Фосфор і сполуки, що надходять з поверхневими водами, є індикаторами антропогенного евтрофування.

У кінці XIX століття Західна експедиція з осушення боліт мала на меті створення водних шляхів для сплаву лісу з Полісся. Побудова меліоративної гідромережі порушила природні ландшафти, що спричинило розвиток

екзогенних процесів і посилення антропогенного впливу на гідроекологію верхів'їв річки Прип'ять і Шацького поозер'я.

Гідроекологічні особливості Шацького поозер'я формуються під впливом антропогенних, біогенних і абіотичних факторів. Прояви небезпечних геологічних процесів, таких як переосушення, підтоплення, пожежонебезпечність, водна й вітрова ерозії, підсилюються через техногенне навантаження на екосистеми, що знижує стійкість ландшафтів до змін.

Абіотичні чинники, такі як магнітні аномалії, теплові потоки до рівня ґрунту та гідродинамічні властивості підземних вод, є важливою складовою геолого-структурних особливостей. Ці характеристики слід враховувати під час розроблення природоохоронних заходів.

Науковці України визначають низку рекреаційних районів Волинської області (рис. 11), зокрема:

- **Шацько-Любомльський район**, який включає Шацький і Любомльський підрайони.
- **Луцько-Ківерцівський район** із Луцьким і Ківерцівським підрайонами.
- **Ковельсько-Турійський район**, що охоплює Ковельський і Турійський підрайони.

З усіх районів остаточно сформованим вважається лише Шацько-Любомльський район, особливо його Шацький підрайон.

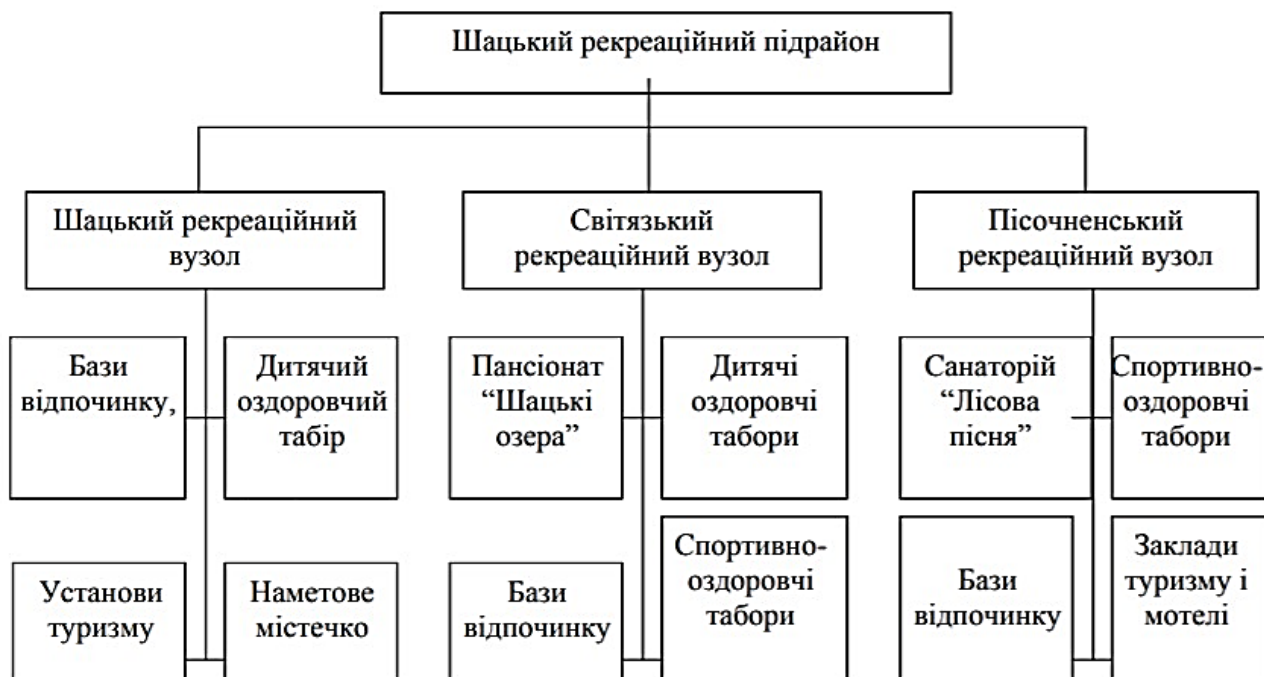

Рис. 12. Структура Шацького рекреаційного підрайону [49].

Шацький рекреаційний підрайон є унікальним завдяки поєднанню мальовничих фітонцидних лісів, лікувального мікроклімату, численних озер з умовами для купання, риболовлі, водних видів спорту, а також родовищ лікувальних мінеральних вод і грязей. Наявність лікарських рослин, мисливської та іхтіофауни сприяє активному рекреаційному освоєнню території та розвитку інфраструктури для відпочинку [36, с. 116].

2.2. Стан формування туристичних об'єктів водних басейнів в Україні

В Україні надзвичайно поширений відпочинок поблизу водойм, що зумовлено значною кількістю річок, озер, водосховищ і ставків, розташованих майже в кожному регіоні країни. Багато з цих територій входять до складу природно-заповідного фонду України. Географічне розташування країни забезпечує водні басейни, що належать до річкових систем, які спрямовують свої води або в Балтійське, або в Чорне море.

Шацький національний природний парк є яскравим прикладом такого рекреаційного водного об'єкта. Основною складовою його ландшафту є Шацькі озера (рис. 12), які формуються в межиріччі Західного Бугу та Прип'яті [33].

Походження Шацьких озер. Найбільш поширені теорії щодо формування озерної системи включають:

- Льодовикове походження: утворення внаслідок дії давніх льодовиків, які залишили після себе улоговини, що поступово наповнилися водою.
- Карстове походження: формування озерних улоговин внаслідок розчинення вапнякових порід підземними водами.

Ці унікальні природні особливості роблять Шацькі озера одним із найважливіших центрів водно-ландшафтної рекреації в Україні.

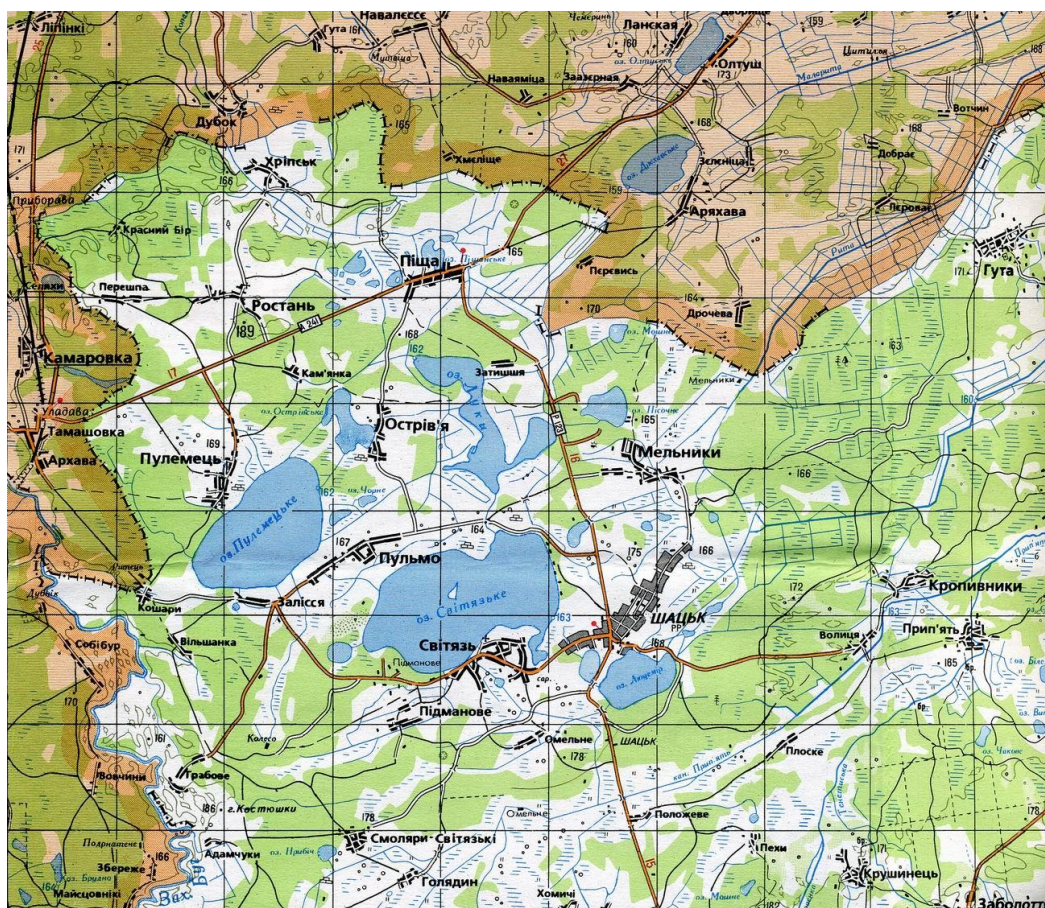

Рис. 13. Розташування Шацьких озер [7].

На південному березі озера Світязь розташовано більшість туристичних баз Шацького комплексу (рис. 14). Це місце приваблює завдяки близькості до автостанції та зручній транспортній доступності.

Особливості забудови південного берега озера Світязь

Аналіз забудови цієї території показав, що тут розташовано близько 10 туристичних і відпочинкових об'єктів. Відстань від них до водного плеса не перевищує 100 м, що є важливою перевагою для туристів (рис. 15).

- **Поверховість будівель:** більшість туристичних об'єктів мають не більше двох поверхів.
- **Архітектурні рішення:** зустрічаються як традиційні, так і сучасні новаторські архітектурні стилі (рис. 16, 17).
 - Наприклад, «Білі вітрила» в с. Світязь (рис. 15).
 - Сучасні апартаменти «Shatsk Loft Apartments» у смт Шацьк демонструють новаторський підхід (рис. 17).

Рис. 14. Розташування туристичних баз на березі о. Світязь [28].

Аналіз стану забудови цієї території засвідчив, що на південному березі о. Світязь розташовано приблизно 10 туристично-відпочинкових об'єктів. Віддаль від них до водного плеса не перевищує 100 м, що є значною перевагою для відвідувачів (рис. 15).

Рис. 15. «Білі вітрила» в с. Світязь [4].

Поверховість більшості туристичних об'єктів не перевищує 2 поверхи. Архітектурне вирішення будинків є як традиційним, так і новаторським (рис. 16; 17).

Рис. 16. «Сонячні бунгало» в с. Мельники [58].

Рис. 17. Shatsk Loft Apartments у смт Шацьк [51].

Кийлів як приклад рекреаційного розвитку поблизу водосховищ. Неподалік від Канівського водосховища (одного з шести в каскаді на Дніпрі) у селі Кийлів розташований природоохоронний заповідник – ферма «Кийлівська Асканія» [13].

Цей природний об'єкт приваблює сотні туристів, особливо з Бориспільського району та Київської області [14].

Рекреаційний потенціал Кийлова значно розширився із введенням в експлуатацію сучасного відпочинкового комплексу «Selfish Club» (рис. 18).

Рис. 18. Shatsk Loft Apartaments у смт Шацьк [56].

Упродовж 2014-2018 рр його проєтувала архітектурно-будівельна компанія «ЮГМА» (рис. 18). Це приклад архітектури змішаного типу використання [2].

Рис. 19. Відпочинковий комплекс «Selfish Club» у с. Кийлів [56].

Шацькі озера та інші природні об'єкти України демонструють перспективний розвиток туристичної інфраструктури, спрямованої на задоволення потреб рекреантів і збереження природних ландшафтів. Успішний розвиток таких об'єктів залежить від інтеграції сучасних архітектурних рішень, розширення інфраструктури та врахування екологічних особливостей території.

Заміський рекреаційний комплекс спеціалізується на риболовлі протягом усього року (рис. 20). Тут проводяться не лише змагання з спортивної риболовлі, а й пропонуються послуги інструкторів для поліпшення навичок рибалок. Також створено умови для любителів цього виду відпочинку. Окрім риболовлі в клубному озері, гості можуть спробувати свої сили в Канівському водосховищі. За станом риби та мікрокліматом озера стежить досвідчений іхтіолог. У водах цього водосховища мешкають рідкісні види риб, зокрема білуга, сибірський і адриатичний осетер, севрюга, стерлядь, форель та інші.

Рис. 20. Облаштоване місце для риболовлі [57].

Місце розташування дуже вдало обране, оскільки «Selfish club» оточений мальовничими краєвидами (рис. 20). Відстань до міста Бориспіль становить близько 24 км, до міжнародного аеропорту «Бориспіль» – 22 км, до міста столиці України – 43 км [15]. Тому відвідувачам гарантований спокійний відпочинок на свіжому повітрі.

Рис.21. Введений в експлуатацію «Selfish club» [55].

Рекреаційний комплекс пропонує низку корисних послуг, серед яких найбільш зручним є варіант постійного зберігання плавзасобів на території (рис. 22).

Рис. 22. Місце «паркування» плавзасобів [57].

На території «Selfish Club» розташовані розсувний міст та численні альтанки (рис. 22). Ландшафтне облаштування цього заміського комплексу включає акуратні газони, затінені алеї, озера та канали з плавучими будинками. Вигляд цих будівель створює враження, ніби відвідувачі перебувають у Данії чи Нідерландах, оскільки будинки виконані у стилі скандинавської архітектури [38].

Рис. 23. Розсувний міст [45].

Двоповерхові апартаменти, які включають вітальню та дві спальні, оформлені в мінімалістичному стилі, характерному для скандинавського дизайну. Наразі для гостей комплексу доступно 5 плавучих будинків, які мають окремі причали. Кожен будинок розташований на одному понтоні і поділений на два окремі номери, розраховані на 4 особи [38].

Загалом, ситуація з формуванням туристичних об'єктів на водних об'єктах в Україні є задовільною: є вдалі приклади проектування та будівництва різноманітних об'єктів для відпочинку. В окремих проектах були використані як українські архітектурні традиції, так і міжнародні (зокрема скандинавські). Тому

при проектуванні туристичних об'єктів на водних басейнах важливо враховувати як національний, так і міжнародний досвід.

2.3. Зарубіжний досвід формування туристичних об'єктів водних басейнів

Багато країн можуть похвалитися своїми природними об'єктами, які приваблюють туристів. Одним із важливих факторів, що сприяють формуванню туристичних об'єктів, є інформаційне забезпечення. Туристичні підприємства повинні забезпечити наявність привабливих описів природних пам'яток у буклетах і на вебсайтах, щоб зацікавити потенційних відвідувачів. Рекламна діяльність є ключовою для залучення туристів до конкретних маршрутів.

Яскравим прикладом розвитку туристичних об'єктів водних ресурсів є польське місто Закопане, що розташоване на південь від Польщі, біля підніжжя Карпатських Татр. Місто славиться численними санаторіями, будинками для відпочинку та розвиненою інфраструктурою для ночівлі туристів, що робить його популярним серед мандрівників. Щорічно Татри відвідують близько 2-3 мільйонів туристів (рис. 24).

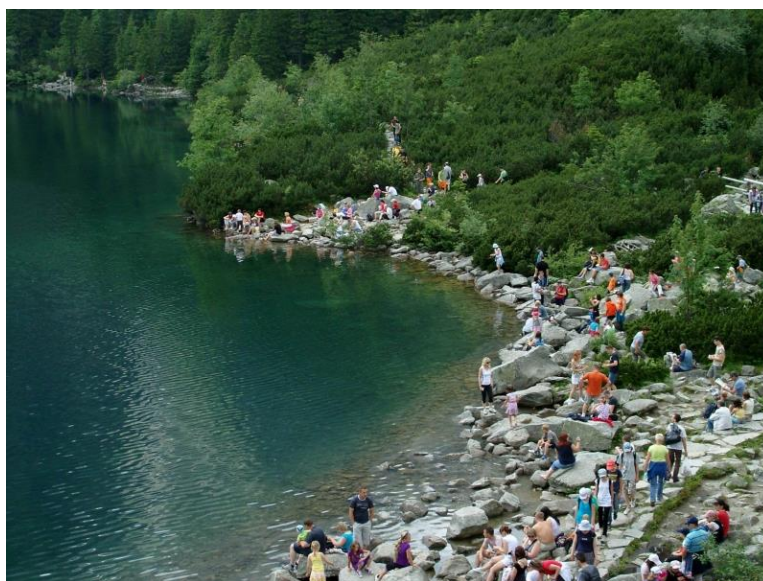

Рис. 24. Туристи гір Татр [26].

Основною привабливістю є гори Татри, куди можна потрапити двома способами: пішки або канатною дорогою. Найдовшим шляхом є підйом на Каспрів верх.

Рис. 25. Крaсвид гір Татр [26].

У межах Закопаного розташований Татранський національний парк, що межує зі Словаччиною [40]. На його території знаходиться близько 30 гірських озер, найбільшим з яких є Морське Око (рис. 26).

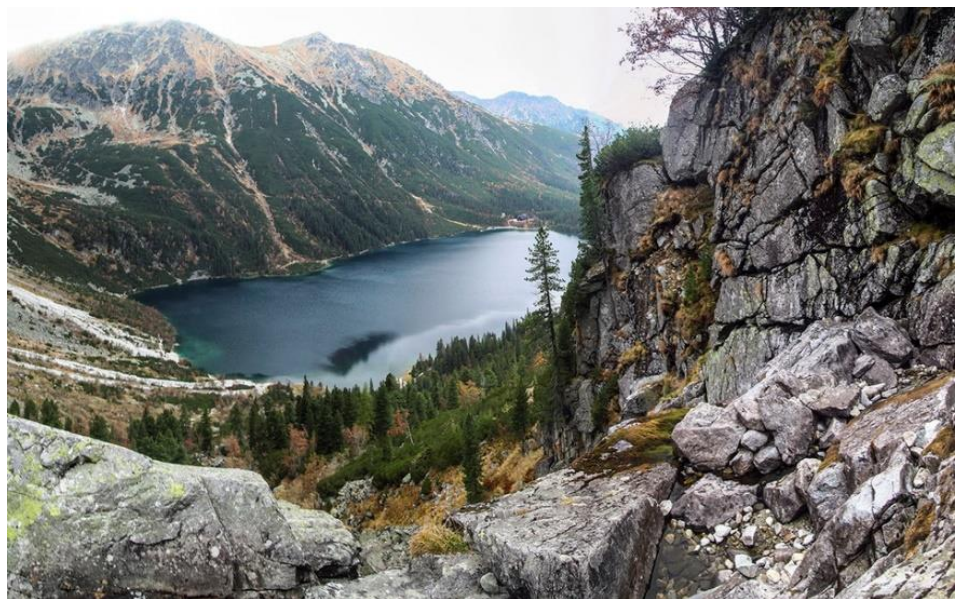

Рис. 26. Морське Око [26].

Це озеро розташоване на висоті 1395 м в польській частині Татр, поблизу підніжжя Меньгушовських вершин, у долині Риб'ячого Потoku (рис. 26). Його максимальна глибина становить 50,8 м, а на його берегах ростуть рідкісні для Польщі види рослин. Морське Око є одним із небагатьох озер у Татрах, де форель потрапила природним шляхом.

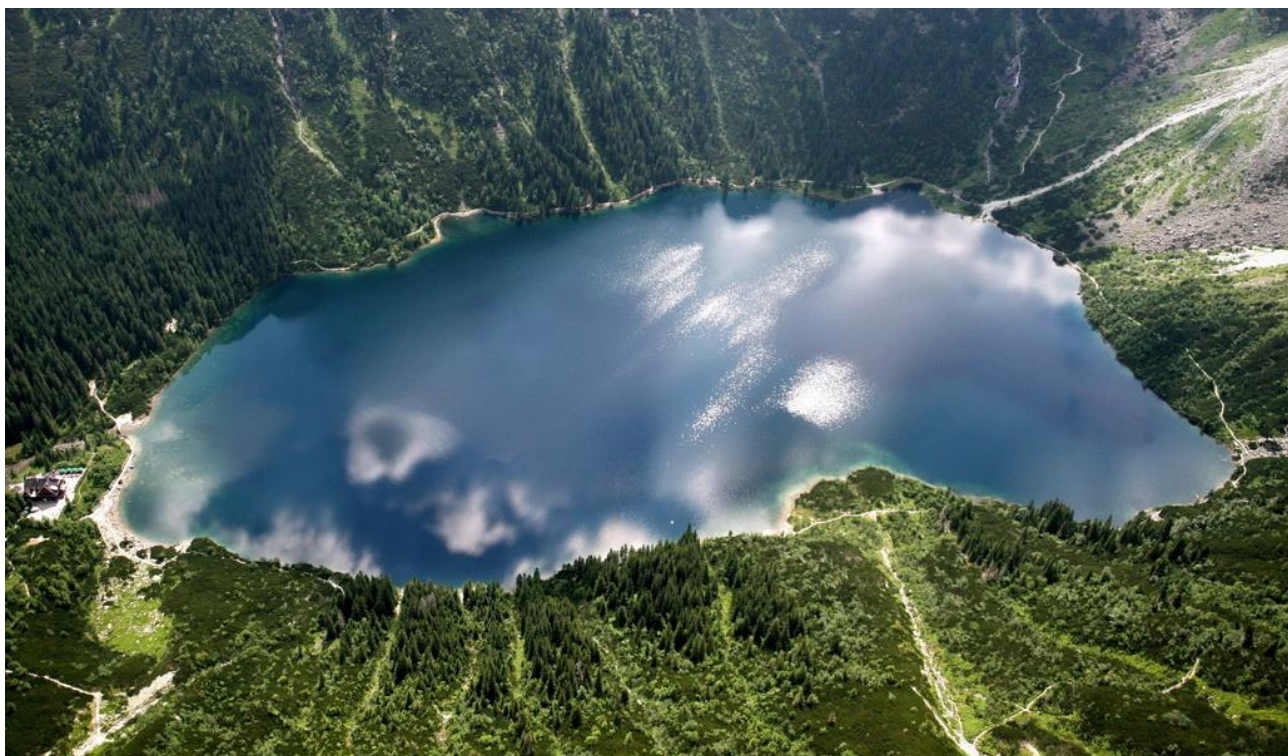

Рис. 27. Морське Око з висоти пташиного польоту [26].

На північ від озера Морське Око, неподалік від нього, розташовані одні з найстаріших курортів Татр — туристичні притулки (рис. 27). Ці будівлі слугують стартовими точками для піших походів на вершини навколишніх гір.

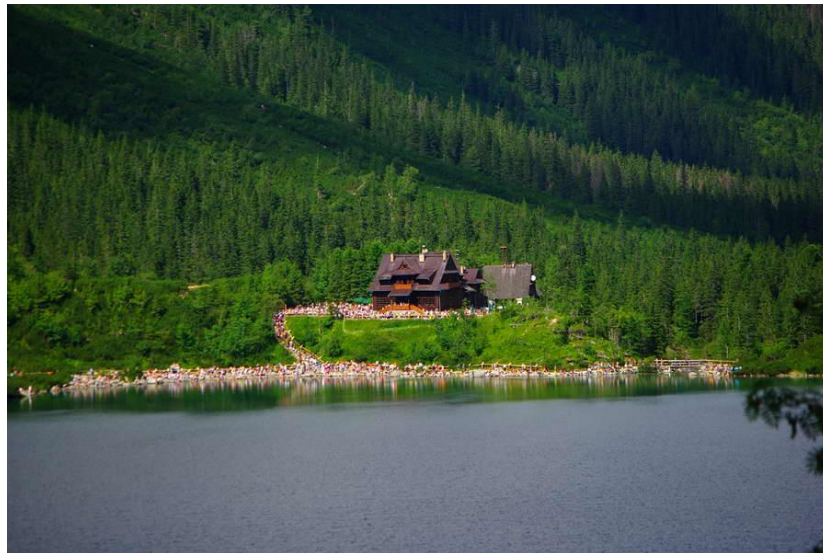

Рис. 28. Притулок для піших туристів поблизу м. Закопане (Польща) [22].

Безпосередньо біля озера знаходиться найстаріший гірський притулок з однойменною назвою «Морське око» (рис. 28). Він складається з двох частин: старої та нової. Для зручності відвідувачів притулок обладнано душем, кухнею і місцями для зберігання багажу. Також є спеціально відведене місце для сушіння одягу та взуття.

Рис. 29. Притулок «Морське око» поблизу м. Закопане (Польща) [22].

У південному напрямку від Морського Ока, піднімаючись по хребту, знаходиться природна водойма Татр — Чорний Став [23]. Унікальність цього об'єкта полягає в тому, що для його відвідування туристи повинні подолати цікавий маршрут, піднявшись на значну висоту в гори (рис. 30).

Рис. 30. Чорний Став [54].

На відміну від польського досвіду, білоруський проєкт розташований на рівнинній території міста Вітебськ (рис. 31).

Рис. 31. Білоруський проєкт (м. Вітебськ) [47].

Цей проєкт туристичної бази був розроблений фахівцями двох архітектурно-проектних студій:

Urbanplunger і Metropolis studio з Мінська. Автори творчо поєднали природні водойми та навколишній ландшафт із архітектурними рішеннями для створення комфортного відпочинку на березі водойми (рис. 32).

Рис. 32. Візуалізація туристичної бази зі сторони водойми [47].

Проєкт включає розташування будинків таким чином, що контури їх планування повторюють лінії берегів (рис. 33). Окрім житлових приміщень для

туристів, на території передбачено автостоянку та зони для активного відпочинку.

Рис. 33. Схема генплану туристичної бази [52].

База розрахована на невелику кількість відвідувачів — 16 будинків, кожен з яких розрахований на чотирьох осіб. Частина будинків орієнтована фасадом на ліс, інша — на водойму (рис. 34).

Рис. 34. Візуалізація туристичної бази зі сторони лісу [48].

Одним з важливих елементів цього проєкту є інтеграція архітектури з природою за допомогою панорамних вікон і використання місцевих природних матеріалів, таких як дерев'яний каркас та дошки для обшивки (рис. 35). Покрівля будинків зливається з навколишнім ландшафтом, що дозволяє будівлям гармонійно вписуватися в природу.

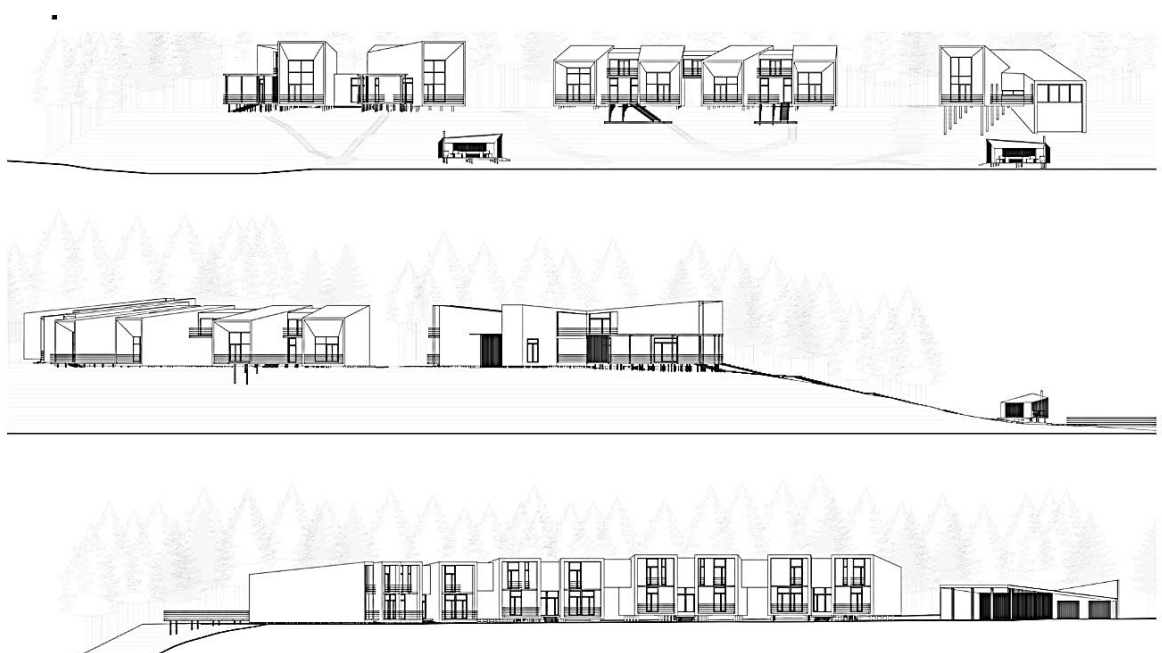

Рис.35. Розгортка туристичної бази [52].

Архітектурне планування передбачає два варіанти організації приміщень: окреме розташування кухні та вітальні або їх об'єднання в одну кімнату (рис. 36; 37), а другий – їх поєднання (рис. 38; 39). Обидва варіанти включають два поверхи будинків.

Хоча цей проєкт не був реалізований через зміну рішень замовників, він є яскравим прикладом мінімалістичної архітектури, що вдало поєднується з природним середовищем.

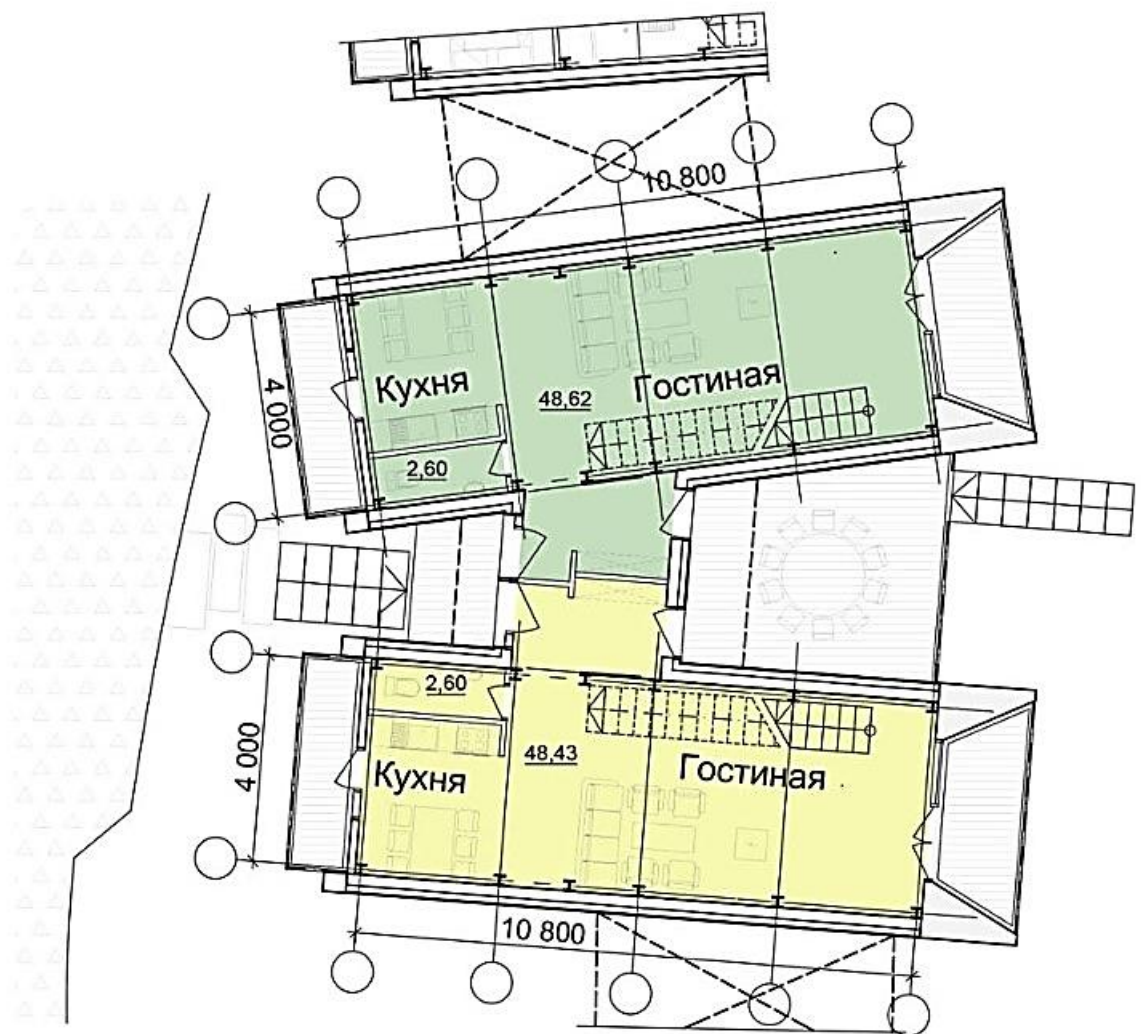

Рис.36. Перший поверх варіанту з окремою кухнею-вітальною[52].

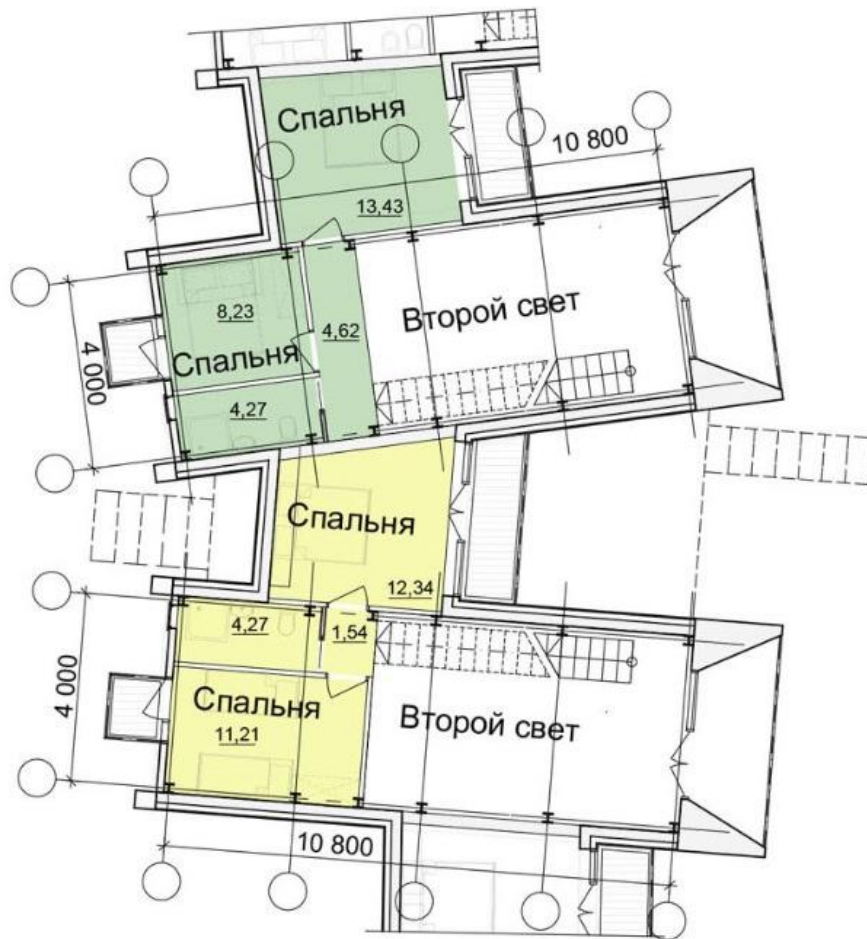

Рис. 37. Другий поверх варіанту з окремою кухнею-вітальнею [52].

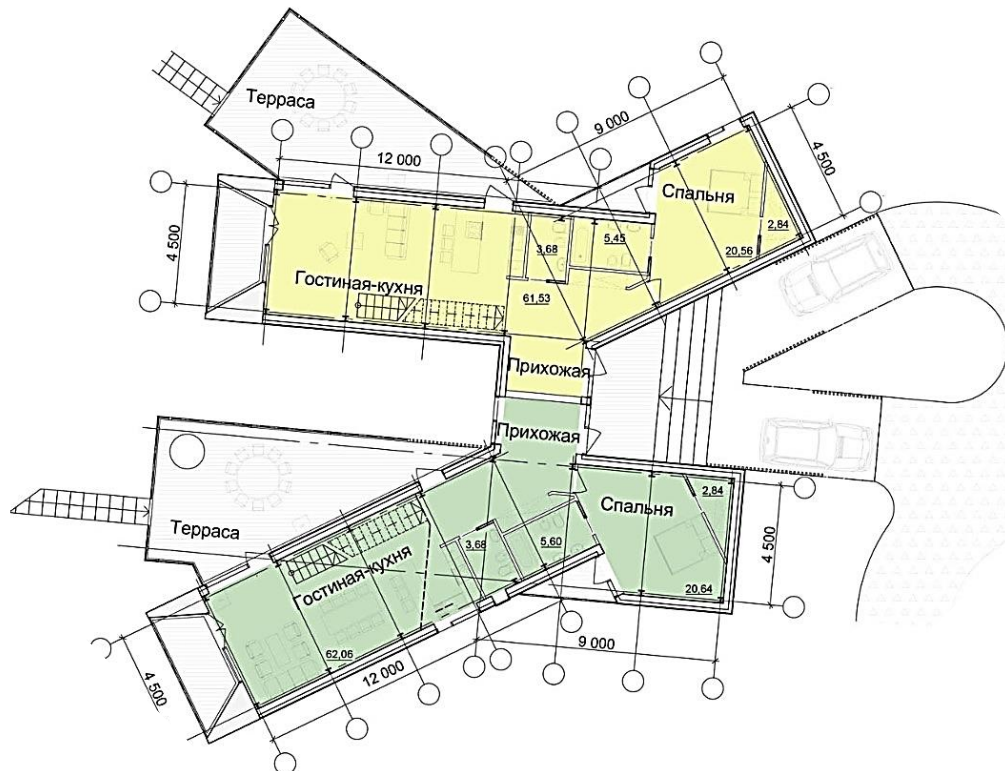

Рис. 38. Перший поверх варіанту з об'єднаною кухнею і вітальнею [52].

Рис. 39. Другий поверх варіанту з об'єднаною кухнею і вітальнею [52].

Цей проєкт не був реалізований, оскільки замовники вирішили відмовитися від планів створення невеликої туристичної бази. Проте, навіть незважаючи на те, що проєкт так і не був втілений в життя, він є яскравим прикладом успішного використання мінімалістичного підходу в архітектурі. Проєкт продемонстрував можливість створення гармонійно інтегрованих будівель, які не лише задовольняють потреби відвідувачів, але й безшовно поєднуються з навколишнім природним середовищем.

Архітектурне рішення бази акцентує увагу на використанні природних матеріалів, таких як дерево, що дозволяє зберегти єдність з природою і створює відчуття затишку та спокою для туристів. Природні елементи, такі як панорамні вікна та натуральні текстури, активно використовуються для забезпечення максимального зв'язку між внутрішнім простором будинків та навколишнім ландшафтом.

Попри те, що цей проєкт так і не був реалізований, він являє собою важливий приклад того, як мінімалістичний дизайн може сприяти створенню комфортних умов для відпочинку, не порушуючи природну естетику місцевості.

2.4. Врахування особливостей волинської архітектури для розроблення проєктних рішень

Під час проєктування туристичних об'єктів у Волинському Поліссі важливо враховувати традиції місцевої архітектури. Для туристів важливо мати можливість зануритися в атмосферу регіону, в тому числі через архітектурні елементи. Одним із способів забезпечити автентичність є пропозиція проживання в традиційних волинських садибах, де відвідувачі можуть ознайомитися з характерними рисами місцевого житла (рис. 40).

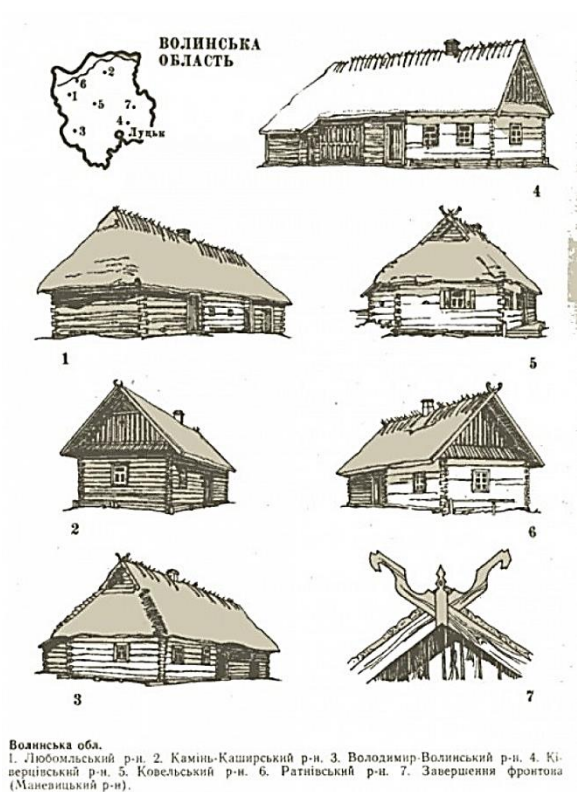

Рис. 40. Особливості традиційного житла в районах Волині [44].

Особливості конструктивних і архітектурних рішень будівель на території Волині зумовлені, зокрема, гідрогеологічними умовами місцевості. Наприклад, через високий рівень ґрунтових вод, будівництво підвальних приміщень є складним, тому в традиційному волинському житлі їх функції виконують так звані «стебки» — теплі кімнати, що знаходяться в сінях. Ці приміщення

обігрівалися розпеченим вугіллям, яке переносили з пічної топки. Стежки використовували для зберігання продуктів, таких як коренеплоди, та інших припасів, замінюючи традиційні льохи.

Іншою конструктивною особливістю є використання вертикальних дерев'яних опор («паль», «ковтків», «штампелів») для укладання «підвалин» (нижнього вінця стін), що забезпечує стабільність конструкцій на болотистих та зволжених ґрунтах. Стіни часто будували із зрубу, використовуючи «кругляки» або «обаполи», тобто розколоті колоди.

Окрему увагу приділяли декоративному оздобленню. Зазвичай використовували глиняну обмазку, яку наносили на зруб, або просто побілювали його. Орнаментальне оформлення, крім естетичних функцій, також візуально змінювало вигляд фасадів, розширюючи дверні й віконні прорізи. Для захисту вікон від опадів на більші прорізи почали встановлювати наличники.

У житлових будинках зазвичай використовувався двосхилий дах, а також зустрічалися варіанти дахів, що поєднували риси двосхилого і чотирисхилого типу. У таких випадках фронтон обрізається як зверху, так і знизу. Покрівля, як правило, виготовлялася з дерева, що було обумовлено наявністю лісів поблизу. Об'ємно-планувальні рішення громадських будівель мали схожість з житловими, оскільки використовувалися однакові будівельні матеріали та конструкції.

Територія західного Полісся, що виходить за межі сучасної Волинської області України, поширюється на землі Любельського Полісся та Забужжя. У другій половині 19 століття почалась нова етап архітектурного розвитку, що відображено у пам'ятках західно-поліської народної архітектури. Для будівництва зрубів використовувалися тесане та різане дерево, зокрема дубові підвали. Водночас, поширеними стали дво- та трикамерні хати з просторими сінями. Житлові будинки часто поєднувалися з господарськими приміщеннями, що розміщувалися безпосередньо поруч з задньою стіною. Такі прибудови, як «тепла комора», «прибік», «пукліт» та «істебка», виконувалися з утепленням, аналогічним до центрально-поліської стежки. У західному Поліссі характерною особливістю були прибудови вздовж задньої стіни будинку, звані «двірцем», до

яких входили пукліт, задвірок і комірчини. У Волинській області існували два основних типи садибної забудови: однорядні «довгі» хати та дворядні будинки, в яких господарські споруди розміщувалися в один ряд паралельно житловим приміщенням. Також популярним був «володавський» варіант будівель, у яких вхід до сіней з піддашшям розташовувався збоку причілкової стіни.

РОЗДІЛ ІІІ

ПРОЄКТНІ ПРОПОЗИЦІЇ

3.1. Варіанти місця розташування туристичного об'єкта

Під час вибору місця для розміщення туристичного об'єкта необхідно провести детальне дослідження території забудови, щоб уникнути потенційних ускладнень. Ключові критерії для обрання локації включають цільове призначення земельної ділянки, а також відповідність державним будівельним нормам і законодавчим вимогам у сфері містобудування та земельного кадастру. Особливо важливо, щоб територія туристичної бази не порушувала меж прибережно-захисних смуг, охоронних зон і санітарно-захисних територій.

З огляду на наявність понад 10 туристичних об'єктів на південному узбережжі озера Світязь, доцільно розташувати нову туристичну базу в зоні з меншою щільністю забудови.

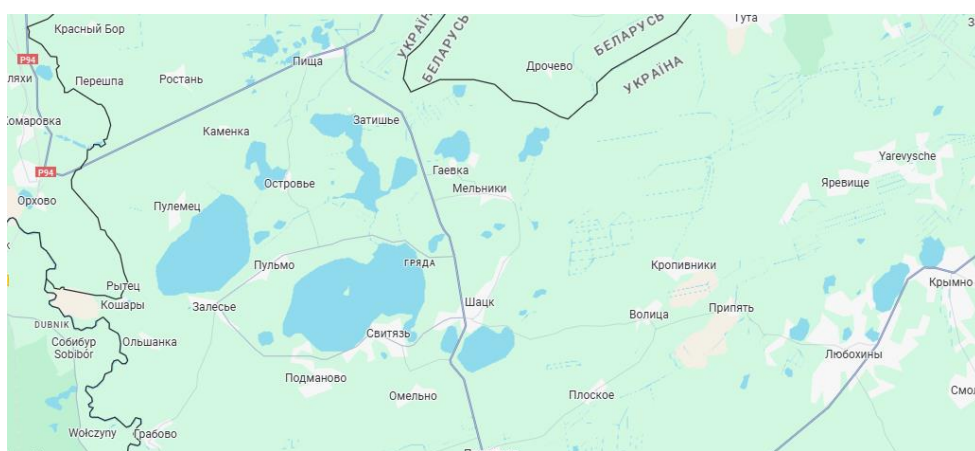

Рис. 41. оз.Свितязь на карті України

Місцем для забудови обрано північно-західне узбережжя озера Світязь (рис. 42), взявши за основу рішення, використані в проєкті «Морське Око» (Закопане, Польща). Тут туристичний об'єкт розташований на відстані, що відповідає нормативам прибережно-захисних смуг, зберігаючи наближеність до водойми. Відсутність приватизованих земель на західному узбережжі озера

Світязь спрощує процедуру виділення території, оформлення прав власності та введення об'єкта в експлуатацію.

Рис. 42. Ситуаційна схема розташування проєктованої туристичної бази

3.2. Об'ємно-планувальне вирішення туристичного об'єкта

Відповідно місця розташування розроблено генеральний план туристичної бази, який передбачає блокований тип будівлі, розбитий на зони.

У запропонованому варіанті запроєктовано двоповерхову туристичну базу, в якій: на цокольному поверсі розташована спортивно-оздоровча зона, на першому поверсі є приймально-адміністративна зона, харчоблок та господарська зони, а також спальні номери, на другому – спальні приміщення.

Для якісної організації обслуговування відвідувачів, будівля туристичної бази чітко розбита на блоки, кожен з яких містить певну зону обслуговування.

За функціональним зонуванням територія туристичної бази поділяється на такі зони (рис. 43):

- зона основної забудови (основний корпус);
- зона паркування машин;
- відпочинкова зона (лавки, альтанки і штучні водойми);
- спортивно-оздоровча зона (площадки для спорту);

- дитяча зона (зона ігрових майданчиків для дітей);
- господарська зона (окремий заїзд і майданчик розвантаження).

Благоустрій території туристичної бази виконаний з урахуванням екологічних та естетичних вимог, із застосуванням покриття газонного типу та брукованих доріжок, що забезпечують комфортне пересування відвідувачів і мінімальний вплив на ґрунтовий покрив. Покриття з бруківки обране для зниження ризику ерозії ґрунту та для забезпечення довговічності доріжок у зонах активного пішохідного трафіку.

Для зменшення шумового, візуального та екологічного впливу між функціональними зонами бази передбачено захисні смуги зелених насаджень, які створюють природні бар'єри та сприяють відокремленню зон активного відпочинку, рекреації, проживання тощо. Дані насадження виконують також роль біофільтра, сприяючи очищенню повітря від пилу, газів та інших забруднень, а також підвищенню вологості повітря, що покращує мікроклімат території.

Захисні зелені насадження складаються з багаторічних дерев і чагарників, стійких до кліматичних умов регіону, які додатково сприяють формуванню естетично привабливого середовища. Вибір рослин здійснений з урахуванням їхніх біологічних характеристик, а також швидкості росту, стійкості до шкідників і забруднень. Такий підхід забезпечує не лише тривалий життєвий цикл зелених насаджень, але й мінімальні витрати на догляд і підтримку благоустрою території в належному стані.

Таким чином, благоустрій території туристичної бази спрямований на створення екологічно стійкого, комфортного та візуально привабливого середовища, що забезпечує високий рівень обслуговування відвідувачів і гармонійне інтегрування об'єкта в навколишній ландшафт.

Експлікація до генплану

- 1.Проектвана туристична база.
- 2.Парковка.
- 3.Майданчик для розгрузки.
- 4.Спортивно-оздоровча зона.
- 5.Відпочинкова зона.
- 6.Ігрова зона (дитяча).

Умовні позначення

- Дерева
- Газон
- Камінь декоративний
- Клумби

Рис. 44. Фрагмент схеми генерального плану території туристичної бази

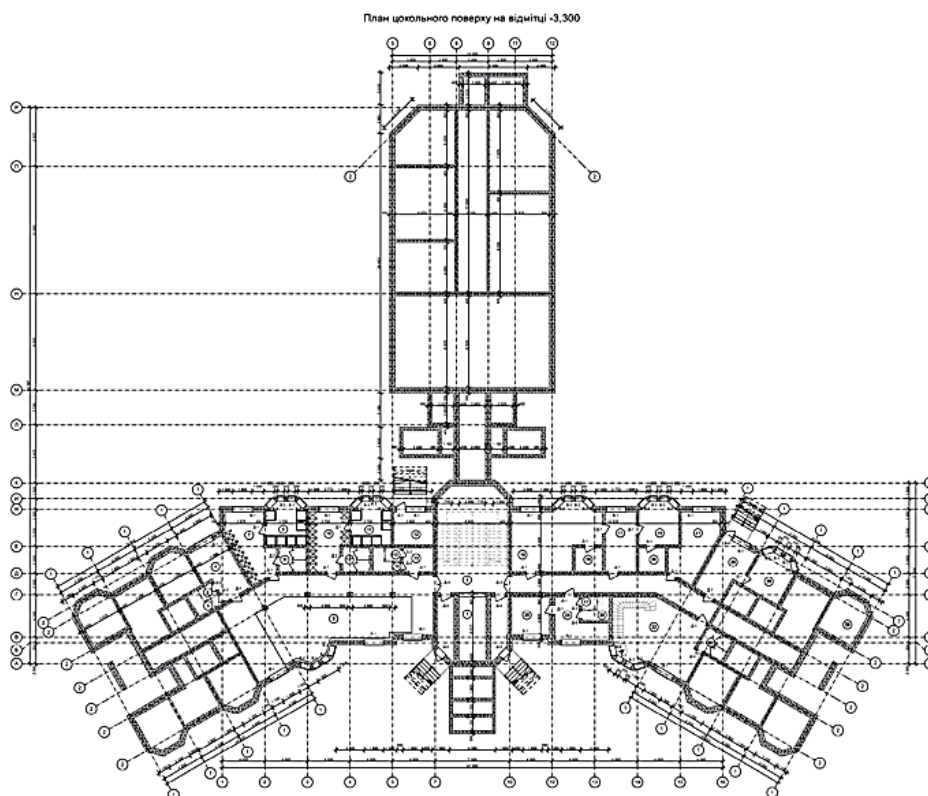

Рис. 45. План цокольного поверху

Експлікація приміщень цокольного поверху:

Позн.	Назва приміщення	Площа м ²
1.	Кімната для зберігання речей тур.	15,00
2.	Хол	64,30
3.	Басейн	129,60
4.	Кімната тренера з плавання	17,90
5.	С.В.(душ)	4,00
6.	С.В.(туалет)	2,10
7.	Гардероб (жін.)	21,30
8.	Душ (жін.)	14,30
9.	С.В (туалет)	5,20
10.	Гардероб (чол.)	18,40
11.	Душ (чол.)	14,30

Позн.	Назва приміщення	Площа м ²
12.	Ізолятор	12,00
13.	Передпокій	6,10
14.	С.В (душ)	4,00
15.	С.В (туалет)	2,10
16.	Пральня	42,70
17.	Сушка	15,80
18.	Прасувальня	14,30
19.	Кімната для зберігання побут. хімії	5,30
20.	Кімната для зберігання інвентарю	5,30
21.	Кімната для зберіг. постіль, білизни	21,30
22.	Кінозал	55,20

Позн.	Назва приміщення	Площа м ²
23.	С.В.(туалет)	5,20
24.	Кімната персоналу	13,40
25.	Гардероб	21,05
26.	С.В.(душ)	4,00
27.	С.В.(туалет)	2,10
28.	Спорт інвентар	17,90
29.	Спорт інвентар	14,30
Загальна площа поверху		
Будівельний об'єм поверху		

Рис. 46. Експлікація приміщень цокольного поверху

Цокольний поверх має повноцінне навантаження. Висота поверху 3м в чистоті. Тут розташована спортивно-оздоровча зона, а саме: зона басейну з душовими, гардеробними, вбиральнями тощо, господарська зона з пральнею, сушкою, прасувальнею, коморами для зберігання брудної та чистої білизни, робочого інвентарю та побутової хімії, зона кінотеатру, зона зберігання спортивного інвентаря.

Робочі зони та гостьові не пересікаються.

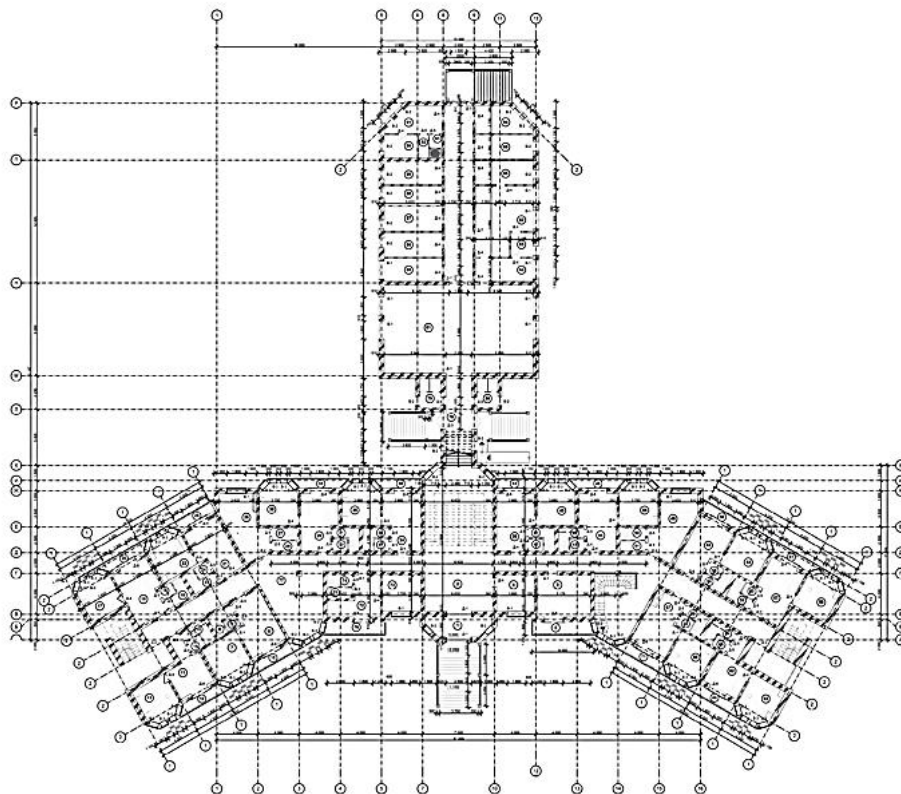

Рис. 47. План першого поверху.

Перший поверх туристичної бази великим холлом розділений на три блоки, кожен з яких виконує певні функції. У лівій та правій частинах першого поверху туристичної бази зосереджено номери туристів. У центральній частині розташовані вхідна зона з рецепцією та холлом, адміністративними та підсобними приміщеннями. У будівлі з приймально-адміністративною групою приміщень здійснюється реєстрація відвідувачів, а також організовується їхнє харчування. Тут розташовані кабінет директора, адміністратора, кімната для бухгалтерії, приміщення для персоналу, а також інвентарна (рис. 48).

На території туристичної бази передбачено житлові номери, які мають різні площі та оснащені меблями та обладнанням залежно від категорії. Для покращеного комфорту передбачено номери підвищеної комфортності, такі як апартаменти, люкси, президентські номери та дуплекси, які повинні мати дві або більше кімнат. Окрім того, кожен з таких номерів має бути обладнаний не менше ніж двома санітарними вузлами, відповідно до вимог п. 6.2.5 ДБН В.2.2-20:2008 «Будинки і споруди. Готелі» [9].

На першому поверсі також передбачено зону харчоблоку.

Експлікація приміщень першого поверху:

Позн.	Назва приміщення	Площа м ²
1.	Тамбур	11,20
2.	Хол (рецепція)	90,80
3.	Адміністрація	21,00
4.	Директор	13,10
5.	Балкон (7,30x0,3)	2,25
6.	№1 Люкс (двомісний) вітальня	19,10
7.	№1 Люкс (двомісний) спальня	14,30
8.	№1 С.В. (душ)	4,00
9.	№1 С.В. (туалет)	2,10
10.	Балкон (5,00x0,3)	1,50
11.	№2 Люкс (двомісний) вітальня	14,20
12.	№2 Люкс (двомісний) спальня	13,60
13.	№2 С.В. (душ)	4,00
14.	№2 С.В. (туалет)	2,10
15.	Балкон (5,00x0,3)	1,50
16.	№3 Люкс (двомісний) вітальня	19,10
17.	№3 Люкс (двомісний) спальня	14,30
18.	№3 С.В. (душ)	4,00
19.	№3 С.В. (туалет)	2,10
20.	Балкон (5,00x0,3)	1,50
21.	№4 Люкс (двомісний) вітальня	17,90
22.	№4 Люкс (двомісний) спальня	14,30
23.	№4 С.В. (душ)	4,00
24.	№4 С.В. (туалет)	2,10
25.	Балкон (5,00x0,3)	1,50
26.	№5 (двомісний)	21,30
27.	№5 С.В. (душ)	3,00
28.	№5 С.В. (туалет)	2,50
29.	№6 Люкс (двомісний) вітальня	18,40
30.	№6 Люкс (двомісний) спальня	14,30
31.	№6 С.В. (душ)	4,00
32.	№6 С.В. (туалет)	2,10
33.	Балкон (5,00x0,3)	1,50
34.	№7 Люкс (двомісний) вітальня	18,40
35.	№7 Люкс (двомісний) спальня	14,30
36.	№7 С.В. (душ)	4,00
37.	№7 С.В. (туалет)	2,10
38.	Балкон (4,20x0,3)	1,26
39.	№8 Люкс (двомісний) вітальня	18,40
40.	№8 Люкс (двомісний) спальня	14,30
41.	№8 С.В. (душ)	4,00
42.	№8 С.В. (туалет)	2,10
43.	Балкон (4,20x0,3)	1,26
44.	№9 Люкс (двомісний) вітальня	18,40
45.	№9 Люкс (двомісний) спальня	14,30
46.	№9 С.В. (душ)	4,00
47.	№9 С.В. (туалет)	2,10
48.	Балкон (5,00x0,3)	1,50
49.	№10 (двомісний)	21,30

Позн.	Назва приміщення	Площа м ²
50.	№10 С.В. (душ)	3,00
51.	№10 С.В. (туалет)	2,50
52.	№11 Люкс (двомісний) вітальня	17,90
53.	№11 Люкс (двомісний) спальня	14,30
54.	№11 С.В. (душ)	4,00
55.	№11 С.В. (туалет)	2,10
56.	Балкон (5,00x0,3)	1,50
57.	№12 Люкс (двомісний) вітальня	19,10
58.	№12 Люкс (двомісний) спальня	14,30
59.	№12 С.В. (душ)	4,00
60.	№12 С.В. (туалет)	2,10
61.	Балкон (5,00x0,3)	1,50
62.	№13 Люкс (двомісний) вітальня	14,20
63.	№13 Люкс (двомісний) спальня	13,60
64.	№13 С.В. (душ)	4,00
65.	№13 С.В. (туалет)	2,10
66.	Балкон (5,00x0,3)	1,50
67.	№14 Люкс (двомісний) вітальня	19,10
68.	№14 Люкс (двомісний) спальня	14,30
69.	№14 С.В. (душ)	4,00
70.	№14 С.В. (туалет)	2,10
71.	Балкон (5,00x0,3)	1,50
72.	№15 Люкс (двомісний) вітальня	14,20
73.	№15 Люкс (двомісний) спальня	13,10
74.	№15 С.В. (душ)	3,00
75.	№15 С.В. (туалет)	2,50
76.	Балкон (7,50x0,3)	2,25
77.	Коридор	163,2
78.	Коридор	18,00
79.	С.В. (чл.)	6,00
80.	С.В. (мін.)	6,00
81.	Об'єднаний зал	121,10
82.	Кухня	40,20
83.	Камера для відходів	5,20
84.	Мийна	12,60
85.	Кімната шеф-кухаря	12,60
86.	Комора білизни	12,90
87.	Комора сухих продуктів	13,00
88.	Комора овочів та фруктів	10,60
89.	Комора холодних блюд	12,60
90.	Гардероб для персоналу	7,30
91.	Кімната персоналу	12,50
92.	С.В. (душ)	4,00
93.	С.В. (туалет)	2,10
94.	Овочевий цех	12,50
95.	М'ясо-рибний цех	13,00
96.	Тарна і розпаковочна	12,60
	Загальна площа поверху	
	Будівельний об'єм поверху	

Рис. 48. Експлікація приміщень першого поверху

На другому поверсі запроектовано одно-, дво- та тримісні номери, хол для вечірнього відпочинку та санвузли загального користування .

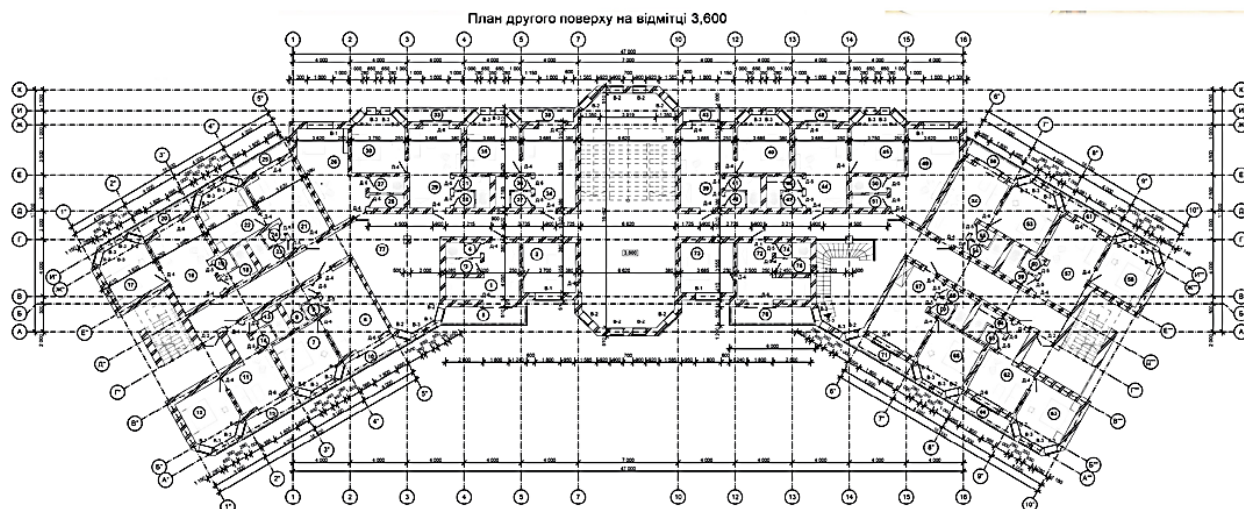

Рис. 49. План другого поверху на відмітці 3600

Фасад туристичної бази симетричний відносно головного входу

1.	№16 Люко (двомісний) вітальня	14,20
2.	№16 Люкс (двомісний) спальня	13,10
3.	№16 С.В.(душ)	3,00
4.	№16 С.В.(туалет)	2,50
5.	Балкон (7,50x0,3)	2,25
6.	№17 Люко (двомісний) вітальня	19,10
7.	№17 Люкс (двомісний) спальня	14,30
8.	№17 С.В.(душ)	4,00
9.	№17 С.В.(туалет)	2,10
10.	Балкон (5,00x0,3)	1,50
11.	№18 Люкс (двомісний) вітальня	14,20
12.	№18 Люкс (двомісний) спальня	13,60
13.	№18 С.В.(душ)	4,00
14.	№18 С.В.(туалет)	2,10
15.	Балкон (5,00x0,3)	1,50
16.	№19 Люкс (двомісний) вітальня	19,10
17.	№19 Люкс (двомісний) спальня	14,30
18.	№19 С.В.(душ)	4,00

50.	№26 С.В.(душ)	3,00
51.	№26 С.В.(туалет)	2,50
52.	№27 Люкс (двомісний) вітальня	17,90
53.	№27 Люкс (двомісний) спальня	14,30
54.	№27 С.В.(душ)	4,00
55.	№27 С.В.(туалет)	2,10
56.	Балкон (5,00x0,3)	1,50
57.	№28 Люкс (двомісний) вітальня	19,10
58.	№28 Люкс (двомісний) спальня	14,30
59.	№28 С.В.(душ)	4,00
60.	№28 С.В.(туалет)	2,10
61.	Балкон (5,00x0,3)	1,50
62.	№29 Люкс (двомісний) вітальня	14,20
63.	№29 Люкс (двомісний) спальня	13,60
64.	№29 С.В.(душ)	4,00
65.	№29 С.В.(туалет)	2,10
66.	Балкон (5,00x0,3)	1,50
67.	№30 Люкс (двомісний) вітальня	19,10

19.	№19 С.В.(туалет)	2,10
20.	Балкон (5,00x0,3)	1,50
21.	№20 Люкс (двомісний) вітальня	17,90
22.	№20 Люкс (двомісний) спальня	14,30
23.	№20 С.В.(душ)	4,00
24.	№20 С.В.(туалет)	2,10
25.	Балкон (5,00x0,3)	1,50
26.	№21 (двомісний)	21,30
27.	№21 С.В.(душ)	3,00
28.	№21 С.В.(туалет)	2,50

68.	№30 Люкс (двомісний) спальня	14,30
69.	№30 С.В.(душ)	4,00
70.	№30 С.В.(туалет)	2,10
71.	Балкон (5,00x0,3)	1,50
72.	№31 Люкс (двомісний) вітальня	14,20
73.	№31 Люкс (двомісний) спальня	13,10
74.	№31 С.В.(душ)	3,00
75.	№31 С.В.(туалет)	2,50
76.	Балкон (7,50x0,3)	2,25
77.	Коридор	163,2

29.	№22 Люкс (двомісний) вітальня	18,40
30.	№22 Люкс (двомісний) спальня	14,30
31.	№22 С.В.(душ)	4,00
32.	№22 С.В.(туалет)	2,10
33.	Балкон (5,00x0,3)	1,50
34.	№23 Люкс (двомісний) вітальня	18,40
35.	№23 Люкс (двомісний) спальня	14,30
36.	№23 С.В.(душ)	4,00
37.	№23 С.В.(туалет)	2,10
38.	Балкон (4,20x0,3)	1,26
39.	№24 Люкс (двомісний) вітальня	18,40
40.	№24 Люкс (двомісний) спальня	14,30
41.	№24 С.В.(душ)	4,00
42.	№24 С.В.(туалет)	2,10
43.	Балкон (4,20x0,3)	1,26
44.	№25 Люкс (двомісний) вітальня	18,40
45.	№25 Люкс (двомісний) спальня	14,30
46.	№25 С.В.(душ)	4,00
47.	№25 С.В.(туалет)	2,10
48.	Балкон (5,00x0,3)	1,50
49.	№26 (двомісний)	21,30

Рис. 50. Експлікація другого поверху

Об'ємно-планувальне вирішення туристичного об'єкта сприятиме комфортному перебуванню відвідувачів. Перелік приміщень туристичної бази в обох варіантах відповідає методичним рекомендаціям.

Рис. 51. Фасад в осях 1-10

Фасади туристичної бази виконано у біло-коричневій кольоровій гамі, де білу гаму формує нижній цегляний поверх, який потинькований і пофарбований у білий колір, а світло-коричневий колір підкреслює натуральну фактуру дерев'яного зрубу

Рис. 52. Фасад в осях 10-1

Фігурні заломлення фасадів засклені напівдзеркальними шибками, що забезпечує відбиття навколишніх пейзажів і забезпечує враження злиття з природою. Колір дерева повторюється і на вітровій дошці ламаних дашків, що виразно підкреслює оригінальність фасадів.

Рис. 53. Фасад приймально-адміністративної групи приміщень

Вхід у номери першого поверху здійснюється через головний вхід сходи на торцях фасадів. Вхід у номери другого поверху здійснюється через зовнішні сходи торцевих фасадів та через внутрішню центральну сходову.

3.3. Архітектурно-конструктивне вирішення основного корпусу туристичного об'єкта

Вибір конструктивної системи будівлі, її планувальне рішення та використання будівельних матеріалів часто визначаються технічними можливостями та вимогами конкретного проекту. Сучасні будівельні технології дозволяють реалізувати будь-які конструктивні рішення, включаючи каркасні, монолітні, залізобетонні, дерев'яні та металеві конструкції.

При виборі конструктивної схеми для туристичної бази необхідно враховувати рельєф місцевості та гідрогеологічні умови. Для основних несучих стін використовуються цегла та зруб, тоді як центральна вхідна частина виконана з цегли. Дах двосхилий, зі дерев'яними конструкціями, обробленими захисним розчином і утеплений мінераловатними матами, підшитий дошками-вагонкою, а покриття даху складається з керамічної черепиці. Фундаменти виготовлені з бутових і бутобетонних каменів, що добуті з місцевих матеріалів, і оброблені природним каменем з зовнішнього боку.

Фасади другого поверху виконані з відкритих дерев'яних колод, тоді як перший поверх і центральна вхідна частина будівлі поштукатурені та покриті водостійкою фарбою. Сходи та вхідні майданчики виконані з бетону.

Перекрыття збірне залізобетонне. Використовується плита «пустотка» яка має товщину 220мм. Монтаж плит проводиться краном. Такий вибір зумовлений високою міцністю і несучою здатністю перекрыття, яке дозволяє влаштовувати цегляні простінки незалежно від їх розташування на нижньому поверсі.

Вікна та двері – алюмінієві від фірми ОРНЕТ. Використання алюмінієвих вікон у будівлях має багато переваг, що робить їх популярним вибором для сучасних інтер'єрів та екстер'єрів. Ось основні причини, чому такі вікна варто встановлювати:

1. Естетичний вигляд. Алюмінієві вікна виглядають дуже привабливо, особливо коли їх встановлюють на фасадах, оформлених аналогічними матеріалами. Це додає будівлі сучасного та стильного вигляду, що гармонійно поєднується з іншими елементами архітектури.

2. Стійкість до впливу навколишнього середовища. Алюмінієві конструкції витримують вплив різних погодних умов – дощ, сніг, ультрафіолетові промені. Вони не піддаються корозії і зберігають свої властивості протягом багатьох років.

3. Захист від механічних пошкоджень. Алюміній є досить міцним матеріалом, що витримує значні навантаження, удари та інші фізичні впливи, тому вікна з нього не тільки служать довше, але й краще захищають будівлю.

4. Термостійкість. Такі конструкції зберігають працездатність у широкому діапазоні температур, що дозволяє використовувати їх у різних кліматичних умовах.

5. Міцність і тривалий термін служби. Алюмінієві вікна, як і двері з цього матеріалу, служать довше в порівнянні з металопластиковими аналогами, зберігаючи свій первинний вигляд і технічні характеристики.

6. Великі габарити. Алюмінієві системи дозволяють створювати конструкції великих розмірів, що відкриває можливості для панорамного скління, забезпечуючи більше світла і огляду.

7. Можливість реалізації різноманітних дизайнерських ідей. Алюмінієві профілі дозволяють створювати вікна різних форм і розмірів, поєднувати їх із різними кольорами і стилями, що підходить для креативних дизайнерських проєктів.

Таким чином, алюмінієві вікна – це стильне і практичне рішення, яке забезпечує тривалий термін служби, високий рівень естетики і захисту для даної будівлі.

Вентиляція будівлі забезпечується за допомогою цегляних димовентиляційних каналів, які виведені вище рівня гребеня даху.

Рис. 54. Зображення туристичної бази з різних ракурсів.

Рис. 55. Зображення туристичної бази з різних ракурсів

У магістерській роботі приділено увагу потребам маломобільних груп населення. Проект передбачає облаштування пандусів із шириною та нахилом, що відповідають вимогам державних будівельних норм. Зокрема, встановлено, що висота підйому сходинок не повинна перевищувати 0,15 м, ширина проступів сходів – не менше 0,3 м, а кут нахилу сходів – не більше 1:2. Сходи на шляхах для маломобільних груп мають бути суцільними, рівними, без виступів і з

шорсткою поверхнею для кращого зчеплення. Радіус заокруглення бокових сходинок не повинен перевищувати 0,05 м. За умови, що нахил пандуса не перевищує 8 %, висота одного маршу не може бути більшою за 0,8 м. У деяких випадках допускається використання гвинтових пандусів [8]. Для забезпечення міцності, надійності та дотримання будівельних традицій Волині у проєкті реалізовано вищезгадані конструктивні рішення. Завдяки такому підходу, обидва варіанти туристичної бази будуть комфортними та доступними для всіх відвідувачів, зокрема маломобільних груп.

РОЗДІЛ IV

ОХОРОНА НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА

4.1. Особливості природоохоронних заходів для об'єктів туристичної сфери у прибережних зонах

Збільшення обсягів території, яка використовується людьми під будівництво, призводить до збільшення навантаження на природний ландшафт. Це зумовлює необхідність старанного обґрунтування розташування туристичних об'єктів водних басейнів. Так, проектування, спорудження і подальше використання таких об'єктів повинні враховувати наявні елементи природного ландшафту на певній території.

Природоохоронні заходи повинні знижувати або ліквідувати негативний вплив будівель туристичних комплексів на довкілля, зберерігати та покращувати його. Такими заходами можуть бути: розміщення туристичного об'єкта та під'їздів до нього з урахуванням природоохоронних вимог, будівництво й експлуатація очисних споруд, зменшення відходів під час технологічних процесів, рекультивация земель і запобігання ерозії ґрунтів .

При цьому слід брати до уваги вимоги законодавства щодо збереження об'єктів природно-заповідного фонду та територій Шацького НПП, а також екологічної безпеки населення [10].

Проектування і спорудження туристичних об'єктів водних басейнів супроводжується ретельним аналізом впливу їх експлуатації та самого процесу будівництва на довкілля. Відвідувачів хочуть перебувати недалеко від водного плеса, поблизу з лісом чи гаєм, відновлювати свої сили, відпочиваючи на лоні природи. При цьому важливо аналізують яким буде вплив об'єкта на навколишнє середовище. Такий вплив відбувається на всіх стадіях будівництва [4].

Підготовка будівельного майданчика для зведення туристичного об'єкта супроводжується корчуванням лісів і чагарників, а також зніманням рослинного шару ґрунту. Це вимагає аналізу можливих наслідків для довкілля ще на етапах вибору будмайданчика і проектування об'єкта. Адже запобігання шкідливому

впливу на довкілля є значно дієвішим заходом, ніж усунення майбутньої завданої шкоди.

З метою покращення стану довкілля у проєктній документації встановлюються різноманітні обмеження: прибережно-захисні смуги озера Світязь і затоки Лука, червоні лінії автодороги, охоронні зони від інженерних мереж, санітарні та протипожежні розриви тощо. Для покращення родючості землі використовується той рослинний шар ґрунту, що був знятий перед веденням будівельних робіт і влаштуванням елементів благоустрою.

Якщо через територію будівельного майданчика або поблизу неї пролягають інженерно-технічні мережі, то для затвердження проєктно-технічної документації, зокрема для підключення об'єктів туристичної бази до цих мереж, необхідно погодження тих служб, мережі яких тут пролягають. Зокрема, слід погоджувати робочий проєкт з тими службами, які постачають воду, газ та електроенергію.

Оскільки проєктований об'єкт буде розташований на території Шацького НПП, то потрібно погодити місце його розташування з рядом установ. Серед них: Департамент міжнародного співробітництва та туризму Волинської облдержадміністрації, Волинське обласне управління лісового та мисливського господарства та Шацький національний природний парк.

Окрема увага під час будівництва та експлуатації туристичних об'єктів водних басейнів має бути приділена питанням поводження з відходами, які утворюються під час виконання будівельно-монтажних робіт, а також у ході функціонування об'єктів, особливо в пікові сезони (переважно в літній період, коли кількість відвідувачів зростає в декілька разів).

4.2. Пропозиції з охорони навколишнього середовища під час спорудження та експлуатації туристичного об'єкта

Відповідно до Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища» під час розробки містобудівної документації органи місцевого самоврядування встановлюють обмеження щодо охорони довкілля та

екологічної безпеки як у приміських так і в зелених зонах, використання природних ресурсів. Тому при проектуванні та спорудженні туристичних об'єктів водних басейнів потрібно погоджувати свої дії з місцевими радами, на території яких розташована обрана під забудову ділянка [28].

Необхідно погодити проєктні рішення із Світязькою сільською радою Шацького району, на території якої буде розташована туристична база.

При розробці проєкту спорудження туристичної бази у селі Світязь Шацького району Волинської області необхідно враховувати ті фактори, які можуть впливати на довкілля.

У магістерській роботі враховано вимоги розділу 7 «Охорона навколишнього середовища в процесі будівництва» ДБН А.3.1-5-2009 «Організація будівельного виробництва». На територіях з обмеженим режимом господарської діяльності (території та об'єкти природно-заповідного фонду, охоронні зони, прибережні та лісові захисні смуги тощо) будівельно-монтажні роботи здійснюються відповідно до документів, що визначають статус цих територій, законів і кодексів України щодо охорони навколишнього середовища, із дотриманням вимог, що містяться у комплексному висновку державної інвестиційної експертизи проєктної документації [6].

У проєкті будівництва туристичної бази в селі Світязь запропоновано такі заходи з охорони навколишнього середовища на період будівництва:

1. Охорона та раціональне використання земельних ресурсів:
 - компактне розташування проєктованого туристичного об'єкта та під'їзних шляхів до нього;
 - вертикальне планування території для забезпечення поверхневого стоку через зливні лотки з наступним відведенням у каналізацію;
 - збирання та тимчасове зберігання будівельних відходів із дотриманням санітарно-гігієнічних норм;
 - влаштування твердого покриття тротуарів і проїздів навколо будівлі;
 - виконання будівельних і планувальних робіт, під час яких ґрунтовий покрив за спеціальним дозволом знімають, переносять і складають для

подальшого використання у процесі влаштування благоустрою прибудинкової території, рекультивації земель тощо (відповідно до чинного природоохоронного законодавства);

- влаштування тимчасових автомобільних доріг та інших під'їзних шляхів відповідно до вимог щодо запобігання пошкодженню сільськогосподарських угідь і деревинно-чагарникової рослинності;

- озеленення території туристичної бази під час її благоустрою з використанням завезеного напередодні рослинного шару ґрунту.

2. Охорона та раціональне використання водних ресурсів:

- централізоване водопостачання із лічильником використаної води;
- відведення дощових стоків до централізованої каналізації;
- встановлення локальних очисних споруд для очищення поверхневих дощових стічних вод;
- запобігання відведенню поверхневих стічних вод із території будівельних майданчиків безпосередньо на рельєф [6].

3. Охорона атмосферного повітря:

- раціональна організація повітрообміну в усіх приміщеннях туристичної бази;
- дотримання умов зберігання будівельних матеріалів як на відкритих так і на закритих складах;
- регулярне прибирання території та централізований полив для запобігання забруднення пилом;

- озеленення території та санітарно-захисної зони.

4. Поводження з відходами:

- організація роздільного збирання відходів (зокрема, підготовка відповідних контейнерів);
- систематичне вивезення харчових і твердих побутових відходів спецавтотранспортом.

5. Використання безпечних будівельних матеріалів:

- застосування традиційних матеріалів, притаманних для Волинського Полісся;

- застосування сучасних прогресивних матеріалів, які мають екологічні сертифікати.

Таким чином у проєкті поєднуються традиційні матеріали із новітніми. Наприклад, фундамент під всією будівлею запроектовано бутобетонним, оздобленим над поверхнею ґрунту місцевим природним каменем; фасади виконані з дерев'яних брусів та цегли, оштукатуреної піщано-вапняним розчином; дах будівлі – з керамічної черепиці, конструкція даху утеплена мінераловатними матами і підшита дошками-вагонкою; перегородки – з дерева та цегли; перекриття – з дерева, а над підвалом – монолітні залізобетонні; віконні та дверні блоки – з дерева.

Усі заходи орієнтовані на забезпечення сталого розвитку території, який сприяє збалансованому використанню природних ресурсів та їх збереженню прийдешніх поколінь. Реалізація запропонованих у магістерській роботі заходів, які будуть виконані під час спорудження туристичного об'єкта, сприятиме збереженню ландшафту, рослинного шару, лісових і чагарникових насаджень, захисту атмосферного повітря, поверхневих і ґрунтових вод від забруднення.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

Волинське Полісся є надзвичайно привабливим регіоном завдяки своїм мальовничим природним ландшафтам і багатству водних ресурсів, які притягують значну кількість туристів. Водні об'єкти, особливо популярні в літній період, стають улюбленими місцями відпочинку як для місцевих мешканців, так і для відвідувачів з інших регіонів. Сприятливе розташування природних водойм, поєднане з архітектурною виразністю й продуманістю туристичної інфраструктури, сприяє створенню незабутніх вражень для відпочивальників. Серед ключових факторів, що впливають на задоволення туристів, є зовнішня естетика споруд, зручність планування будівель, екологічний стан довкілля та доступність цих об'єктів для всіх груп населення.

Проектування туристичного об'єкта на базі водного ресурсу включає цілий спектр завдань: від аналізу ділянок і вибору місця до розробки детального планувального і конструктивного рішення, яке б враховувало архітектурні традиції Волинського Полісся, забезпечувало комфорт і безпеку відвідувачів та відповідало будівельним стандартам. Пропоноване місце для будівництва об'єкта на північно-східній частині озера Світязь дозволяє гармонійно поєднати туристичну інфраструктуру з природним середовищем, забезпечуючи близькість до водного плеса при дотриманні екологічних норм. Важливою перевагою є відсутність приватизованих ділянок на західному березі, що полегшує процес виділення земель для будівництва та введення об'єкта в експлуатацію.

Розміщення всіх приміщень у межах однієї будівлі на північно-західному березі озера підвищує енергоефективність комплексу та дозволяє реалізувати доступні умови для маломобільних груп населення. Завдяки комплексному аналізу досвіду будівництва туристичних об'єктів водних басейнів в Україні, у проєкті враховано як вдалі приклади українських архітектурних рішень, так і корисний зарубіжний досвід. Зокрема, проєкт перейняв елементи облаштування зон відпочинку поблизу водойм, включно з рішеннями для комфортного перебування, що адаптовані до місцевих умов і особливостей.

Загалом, цей проєкт є взірцем інтегрованого підходу до розвитку туристичної інфраструктури, який забезпечує як комфорт і затишок для відвідувачів, так і дбайливе ставлення до природних ресурсів Волинського Полісся. Таким чином, розроблена концепція може стати основою для розвитку туризму в регіоні, сприяючи збереженню культурних та природних цінностей, водночас стимулюючи економічне зростання і поліпшення добробуту місцевої громади.

Реалізація природоохоронних заходів, запропонованих у магістерській роботі, є важливим кроком на шляху до створення екологічно безпечного туристичного об'єкта. Застосування цих заходів під час будівництва сприятиме комплексному збереженню місцевих екосистем та мінімізації негативного впливу на навколишнє середовище. Завдяки обдуманому підходу до збереження ландшафту та природного рослинного покриву буде забезпечено баланс між розвитком туристичної інфраструктури та підтримкою екологічної стійкості території. Це включає захист цінних лісових і чагарникових насаджень, які відіграють важливу роль у підтриманні біорізноманіття та виконують функцію природних бар'єрів від ерозії та деградації ґрунтів.

Додатково, заходи спрямовані на захист якості повітря, що важливо для здоров'я відвідувачів та збереження загального екологічного стану території. Проєкт передбачає рішення для зниження викидів пилу та шкідливих речовин, що сприяє захисту атмосферного повітря від забруднення. Також особлива увага приділяється охороні водних ресурсів: ефективні технології збору та очищення стічних вод допоможуть знизити ризики забруднення поверхневих і ґрунтових вод, тим самим захищаючи важливі джерела водопостачання та природні водні артерії, які підтримують екосистему регіону.

Таким чином, реалізація природоохоронних заходів сприятиме гармонійному розвитку туристичного об'єкта, забезпечуючи його екологічну стійкість і комфорт для відвідувачів. Цей підхід стане основою для збереження природного середовища на довготривалий період та підвищення екологічної привабливості регіону для майбутніх поколінь.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Андрощук О. В. Полісся: Прип'ятське Полісся. URL: <http://surl.li/jtuqvq> (дата звернення: 28.10.2024)
2. Архітектура змішаного типу використання / Mixed use architecture. URL: <http://ukrainianurbanawards.com/page2313533.html> (дата звернення: 28.10.2024)
3. Бази відпочинку. URL: <http://www.ozera.com.ua/ua/offers/detali/49/> (дата звернення: 28.10.2024)
4. Білі вітрила. URL: https://shatsk.com/uk/recreations/bili_vitryla (дата доступу: 16.11.2024)
5. Брич В., Крамарчук С. Управління ризиками у туристичному бізнесі. *Рекреаційна географія і туризм*. 2010. № 2.
6. Будівництво та екологія – що актуальніше. URL: <http://arhiv-statey.pp.ua/index.php?newsid=7984> (дата звернення: 18.10.2024)
7. Відпочинок на Шацьких озерах. URL: http://shazk.asinfo.com.ua/map/lakes_1.jpg (дата звернення: 21.10.2024)
8. Водний кодекс України. URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/Z950213.html (дата звернення: 28.10.2024)
9. Волинська область. Луцьк. URL: http://shazk.asinfo.com.ua/map/luzk_region.gif (дата звернення: 28.10.2024)
10. ДБН Б.2.2-12:2019 «Планування і забудова територій». К.: Мінрегіонбуд України, 2018. 179 с.
11. ДБН В.2.2-20:2008. Будинки і споруди. Готелі. К.: Мінрегіонбуд України, 2009. 58 с.
12. Екологія: підручник / С. І. Дорогунцов та ін. К.: КНЕУ, 2005. 371 с.
13. Забокрицька М. Р., Хільчевський В. К., Манченко А. П. Гідроекологічний стан басейну Західного Бугу на території України. К.: Ніка Центр, 2006. 184 с.

14. Залеський І. І. Гідрогеологічні особливості шацького поозер'я. Вісник Національного університету водного господарства та природокористування. 2013. Випуск 3(63). С. 99–106.
15. Канівське водосховище. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Канівське_водосховище (дата звернення: 28.10.2024)
16. Кийлів. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/Кийлів> (дата звернення: 28.12.2018)
17. Комплекс Selfish Club. URL: <http://surl.li/orunqo> (дата звернення: 28.10.2024)
18. Кровець. URL: <https://krovets.com.ua> (дата звернення: 28.10.2024)
19. Кузик С., Литвин Д. Історико-культурні ресурси українсько-польського прикордоння та особливості їх використання для туристичних цілей. *Україна: культурна спадщина, національна свідомість, державність*. 2012. №21. С. 475–482.
20. Люцимир. URL: <http://www.wikiwand.com/uk/Люцимир> (дата звернення: 28.10.2024)
21. Мінські архітектори запропонували стильний проект VIP-турбази на березі річки. URL: <http://abu.by/ru/news/2736.html?fbclid=IwAR3QY1-TPkbG0gi67XwifLtSOe6AvhTDzx9wcC9eYkH41sS0JZ7Zo-WmjW4> (дата звернення: 29.10.2024)
22. Морське око у Польщі. URL: <http://turviza.com/morske-oko-pol.html> (дата звернення: 28.10.2024)
23. Народна архітектура. URL: <http://bervy.org.ua/2013/05/narodna-arhitektura-2/> (дата звернення: 28.10.2024)
24. Нетробчук І. М. Використання рекреаційної зони Шацького національного природного парку в екотуристській діяльності. URL: <http://esnuir.eenu.edu.ua/bitstream/123456789/228/1/Netrobchuk.pdf> (дата звернення: 28.10.2024)

25. Ніканоров С. О. Принципи формування водно-туристичних комплексів в умовах Причорномор'я України : Дис... канд. наук: 18.00.02 – 2009. URL: <http://www.lib.ua-ru.net/diss/cont/352029.html> (дата звернення: 28.10.2024)
26. Озеро Морське Око. URL: <http://ostarbeiter.vn.ua/morskie-oko.html> (дата звернення: 29.10.2024)
27. Озеро Морське Око. URL: https://www.karpaty.info/ua/pl/mp/tt/bukowina_tatrzenska/sights/morske.oko/ (дата звернення: 28.10.2024)
28. Озеро Світязь. URL: http://shazk.asinfo.com.ua/map/svityaz_map.jpg (дата звернення: 28.10.2024)
29. Парфіненко А. Ю. Розвиток «економіки ексклюзивності» як пріоритетний напрямок забезпечення конкурентоспроможності туристичної сфери України. *Географія та туризм*. 2011. Вип.14. С. 8–13.
30. Пісочне озеро (Шацький район). URL: [https://uk.wikipedia.org/wiki/Пісочне_озеро_\(Шацький_район\)](https://uk.wikipedia.org/wiki/Пісочне_озеро_(Шацький_район)) (дата звернення: 28.10.2024)
31. Подорожі. URL: <http://surl.li/cxwaou> (дата звернення: 29.10.2024)
32. Полісся. URL: <http://surl.li/fxkqgi> (дата звернення: 28.10.2024)
33. Полісся: нові напрямки туризму в Україні. URL: https://ua.igotoworld.com/ua/article/720_polese-novye-napravleniya-turizma.htm (дата звернення: 28.10.2024)
34. Про охорону навколишнього природного середовища: Закон України від 25 червня 1991 року №1264-ХІІ ІІІ. Дата оновлення: 23.05.2017. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1264-12/page> (дата звернення: 28.10.2024)
35. Пулемецьке озеро. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Пулемецьке_озеро (дата звернення: 12.10.2024)
36. Пулемецьке озеро. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Пулемецьке_озеро#/media/File:Озеро_Пулемець_3.JPG (дата звернення: 28.10.2024)
37. Світязь (село). URL: [https://uk.wikipedia.org/wiki/Світязь_\(село\)#/media/File:Озеро_Світязь_з_висоти.jpg](https://uk.wikipedia.org/wiki/Світязь_(село)#/media/File:Озеро_Світязь_з_висоти.jpg) (дата звернення: 28.10.2024)

38. Світязь. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/Світязь> (дата звернення: 28.10.2024)
39. Степанюк А. В. Архітектурне проектування: методичні рекомендації до розробки курсового проєкту на тему: «Туристична база на 100 місць» для студентів спеціальності 7.120101 «Архітектура будівель і споруд». Львів: ЛНАУ, 2016. 19 с.
40. Степанюк А. В. Архітектурно-планувальна реконструкція центральних сіл первинної системи розселення: автореф. дис. ... канд. арх. Львів: НУ «Львівська політехніка», 2011. 29 с.
41. Стойки. Київська область. URL: <https://www.facebook.com/selfishclubkiylov/photos/a.1806182809623322/1806182919623311/?type=3&theater> (дата звернення: 29.10.2024)
42. Структура Шацького національного природного парку. URL: <http://shpark.com.ua/struktura/> (дата звернення: 28.12.2018)
43. Сучасний стан розвитку туристично-рекреаційного комплексу Волинської області: монографія / Л. Черчик, І. Єрко, Н. Коленда, О. Міщенко. Луцьк: Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки, 2014. 152 с.
44. Типи забудови. Волинська область. URL: http://www.aratta-ukraine.com/pub_img/bud07.gif (дата звернення: 29.10.2024)
45. Український будівельний конгрес. URL: <http://ukrainianurbanawards.com/page2313533.html> (дата звернення: 29.10.2024)
46. Характеристика природи Волинського Полісся. URL: <http://www.novageografia.com/vogels-153-1.html> (дата звернення: 28.10.2024)
47. Хомік Н. В. Управління водними ресурсами на природоохоронних територіях (на прикладі Шацького національного природного парку). Автореферат дисертації 06.01.02 – Сільськогосподарські меліорації (технічні науки). К.: Інститут гідротехніки і меліорації, 2010. 17 с.
48. Хомік Н. В. Управління водними ресурсами на природоохоронних територіях (на прикладі Шацького національного природного парку): дисертація

06.01.02 – Сільськогосподарські меліорації (технічні науки). К.: Інститут гідротехніки і меліорації, 2010. 217 с.

49. Черчик Л. Сучасний стан розвитку туристично-рекреаційного комплексу Волинської області: Монографія. Луцьк: Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки, 2014. 152 с.

50. Шацьк. URL: http://shazk.asinfo.com.ua/map/shazk_1.jpg (дата звернення: 28.10.2024)

51. Шацьк. апартаменти. URL: <https://www.booking.com/hotel/ua/shatsk-loft-apartaments.uk.html> (дата звернення: 28.10.2024)

52. Шацьк. Пісочне озеро. URL: [https://uk.wikipedia.org/wiki/Пісочне_озеро_\(Шацький_район\)](https://uk.wikipedia.org/wiki/Пісочне_озеро_(Шацький_район)) (дата звернення: 28.10.2024)

53. Gazprom Tourist Complex. URL: <http://urbanplunger.com/spa/> (дата звернення: 29.10.2024)

54. Morskie Oko. URL: <https://schroniskomorskieoko.pl/pl/galerie/morskie-oko.html> (дата звернення: 29.10.2024)

55. Selfish Club-1. URL: <http://surl.li/mjexke> (дата звернення: 28.10.2024)

56. Selfish Club-2. URL: <http://surl.li/qvijnq> (дата звернення: 29.10.2024)

57. Selfish Club-3. URL: https://www.turpravda.com/ua/kiev/Selfish_Club-h82731.html#_ (дата звернення: 29.10.2024)

58. Sonyachni bungalo. URL: <https://www.booking.com/hotel/ua/soniachni-bunghalo.uk.html> (дата звернення: 28.10.2024)

59. Tatrzański Park Narodowy. URL: <http://tpn.pl> (дата звернення: 28.10.2024)

60. Zakopane. URL: <https://www.zakopane.pl/strefa-turystyczna> (дата звернення: 28.10.2024)